

EESTI PÄEVA- LEHT

ESTNISKIA DAGBLADET

Kolmapäeval, 13. jaanuaril 1971

Nr. 3 (3589)

13. aastiküük

LESTAKALA TÄHTSAM KUI INIMESE ELU

Washington (EPL kirjasatjal) — Leedulased merehete tagasiandmisele või Ameerika Ühendriikide avalikkuses suure protestifoorumi. Jutufilmsel protesteerisid selle vastu ka säärased mõjukad lehed nagu "The New York Times" (koguni kahel korral) "The Washington Evening Star" ja teised. Sõna viisid ka ajakirjanikke poliitilised kommentaatorid. Üks julgemaid nende seas oli H. Stuart Hempstone, kelle hooga ning sarkasmiga läbipõimitud kirjutuse, mis ilmus surnajalehes "Washington Evening Star".

"Sinas oli ta nimi ja iga lipp Ühendriikides peaks levima poolel varas" ütles Hempstone, et osaliselt kahetseda seda häbiavärast viitsust, kuidas meie maa teda reetis, ja samuti reetis endale ideaalid, kui lasti kuulvele vene kõrlõikajal tulla Ameerika laevale, peksata teda sokkide ja tirtsu tuda minema, vastu tundumata saatusele.

Inturisti aknad sisse

N. Vene reisirühma Inturisti kontori aknad Sengellorgest liidil ta viisa mõistnud kolmapäeva õhtul sisse.

Rootsi politsei vähealastel vene reisirühma võimalike demonstrantide takistamiseks, kuid seokord ni kivilöömist oodanud heila 23-näol abiline vähe seundub patrullidega. Kui patrull kohale jõudis, olid aknad kaitud ja purustaja juba kadunud. Politseil ei õnnestunud ka leida inimesi, kes aknapurustamist oleksid näinud.

LASTEAD lähed uude E. MAJJA

Aastavahetusel, 30. detsembril astusid Stockholmis Eesti Maja vanematekogu koosolek, kus arutati ja ariti aiti uue Eesti Maja kiisumusest. Koosoleku eesotsas seisis Einar Andriksen, misjärel tehti otsuseid uue Eesti Maja kiisumisele andis. Aktiivselt Eesti Maja eesvõtte võldemaks Kagu. Ettekanne selgus, on niidil linnavalitsusest teada tulu uue Eesti Maja vajalikeks ümberhüstituseks. Vastava detailplaani on valmistanud arhitekt Rein Kõrga ja niipea kui see on ehituskomisjoni kinnitatud, algavad ümberhüstitused, mis esijoones hõlmavad sellekohalikke ruume teisel korral. Uued sellekohalikud ruumid on tunduvalt suuremad kui senises Eesti Majas, püüandajaks umbes 600 ruutmeetrit.

Saaliade avardamiseks tuleb võtta seinu maha. Sellekohalikud ruumid ulatuvad läbi kahe hoone — uus Eesti Maja koosneb Vallingatani majast nr. 32 ja 34. Sellekohalikud ruumide ehitamiseks on nr. 34 trepikoja. Samal korral asuvad ka Stockholmis eesti kogudus ja Eesti Päevaleht, siiskülgiga nr. 32 trepikoja. Uude hoonesse siiskülgiliseks ehitamiseks võimalike ümberhüstituse läppimise, milleks arvestatakse ajakunipid, märtsi-aprilli vahel.

Nagu selgub, tuleb uude Eesti Maja ku Eesti Lastekad. Vanematekogu liige Arvi Reimann on sõnumvõtus leida, et sellesse liidist huvi teenivate institutsioonide liir peaks olema seodustatud võrreldes teiste ümberhüstituse.

Sõna viisid veel dr. Karl Kook ja Karl Männi.

Eesti Maja ümberhüstitussu ajakomisjon, kuhu kuuluvad juhatustliikmed Ludvig Varik, Leo Moks ja esimees Voldemar Kaks.

Tenavast maksis linna vana Eesti Maja aktiivselt Eesti Majale väija. Raha on paigutatud osalt Eesti Laenu-Hoiu Ühisusse, osalt Skandinaavia Panka, kas summad kannavad pilevarenti, lites majandussilvarevate asjanaja direktor Boris Gõrman.

VALVE ja HIRM laostavad inimese OKUPATSIOONIS

— Ma pole enamast kunagi pidanud kirglikuks putriöödiks, mispärast ma olin üllatatud, kui lga kord ägedat vihkamist enesetundsin, kui kuulsin Tallinna tänavatel vene keelt kõneldavat, jutustab edasi Aastavaadaja eestlanna, kelle automaatika muljeid Eestlase EPL eelmises numbris kirjeldas. Seda tunnet ei jagan enamast eestlast, kes ei saa midagi teha oma maa pideva venemistamise vastu siserrinnu kaudu.

Eestlanna jutustab: Mulle öeldi, et enestapu protaant on väga kõrge, eriti toaste inimeste hulgas ja et väga palju inimesi kannatab kõrge vereerõhu ja südamehaiguste all.

Oli kerge aru saada, miks see nii on, kuna inimesed peavad pidevat pinget all elama. Nad elavad õhkkonnas, kus kedagi ei või ussada, igaüks võib olla informeerija. Kuulamisest on kõigil seas teatud. Inimesed tunnevad kõige teravamalt, et nad on üheleikruut vangid.

VASIMATU VALVE
Ka meid valvati kogu aeg. "Nad"

teadid täpselt, kuhu meie lga kord läksime, kui totellist lahkusime. Oskord aga põhjastamine neile nähtavasti üldist muret, kuna nad meie jäljed kaotasid.

Saime nende oskimestest teada, kui pöördusime sisse ühte autoparandustöökohta ja sealset eestlast meile ütlesid, et just enne meie saabumist olavad Inturistist käsitöid, et kas üks inglise auto olevat sinna tulnud.

Ühel teisel juhul, kui jõudsimme hilja hotellile, kuulsin, kuidas üks poliitdest nuhkidest väljas teisel käsis kontrollida, kas ka meie lapsed auto on. Võitksin veel hulga sarnaseid nähteid tuua.

teid tuua. Eestlastel oli õige raske talbata, et elu toistes maades on täiesti vaba. Nad ei suutnud uskuda, et sõltumata tühandedid kõlmetestrid läbi Euroopa, täiesti vabadena, võisime minna, kuhu tahtsime, peatuda, kus tahtsime ja niikuasa, kus tahtsime.

KONTROLLPUNKTID TEEL

oli mää ja udune, kui lahkusime Tallinnast. Viimast korda hotelli aknast välja vaadates nägin udu laskuvat ja varjutavat linna torni ülaosas täiesti järgi. See oli väga sümboliseelt kooskõlas minu tunnetega.

Järg. lhk. 8.

Rongkäik külastas venelasi

Kolmekuningapäeval toimus Stockholmis demonstration venelaste juhdivate kohtuprotseste vastu Leningradis. Demonstrandid kogunesid Hiltorgile ja marssisid mööda N. 1. lüdi suukonnast, kus valitses suur valkus. Hiljem loeti Hiltorgiärdensile ette resolutsion, milles protesteeritakse sarnastustest vastu ja mõitakse kaheleleustest ärgust ja mitte arnu, sest arnuandumist on ilmselt toimunud ainult maailma avaliku arvamise surve ja selle rahustamiseks. Kogu protsess on äärmiselt vastane. Demonstrandid nõudsid protsessi lõpetamist ja juutide tagakiusamise lõpetamist. Meelevaldselt organiseerjaks oli juudi üliõpilasklubi Stockholmis.

Eestlase 1972 aasta reisirühma juht Richard Norvell. (EPL-foto Tippol).

ODAVAD REISID EI OLE ODAVAD

Pühade eel liibis ajakirjandust Rootsis teade, et ühe taani charterlennu-firma hinnad üle Atlandi Ameerikasse sõimiseil on rekordiliselt odavad, mispärast ka televisioon intervjuuris charterfirmade esindajad. See kinnitab, et nad võivad Kopenhaagenist reisiid via New Yorki ja tuua tagasi ainult 685 rootsi krooni eest, kui kasutada kahepoolseid jet-lennukeid. Asi huvitab loomulikult ka eestlasi, kes mõitvad oma 1972. aasta "hüppele" üle okrani Torontois Eesti ülemaailmusest püevadest asutust. Kuid eesti organisatsioonide lennuorganisatsioonid ei jäänud peatuma taanlaste odava pakumise juure. Miks, küsis Eesti Päevaleht Richard Norvellilt, kel on suuri kogemusi eestlaste ookeanilennude korraldamisel ja kes ka praegusi ettevalmistusi juhib?

— Sellepärast, et hind on eksiteele viiv. Kui kõik kokku arvata, siis osutub taani reisi hind koguni eest soodsaks. Püüst TV saadet pöördusime selle charterfirma poole lähema informatsiooni saamiseks ja siis selgus tõde: nende pakutud reisiid lühijärelvaid kallimaks kui eestlaste poolt kontrakteeritud.

Ajajärelv on järgmised: Arhitekt see reklaamhind on maksve ainult 1. jaanuarist — 31. maini ja 1. septembrist — 31. detsembrini 1971. Siis kolmel kuul on hind hoopis 70% — krooni ja sellele hinnale lisandub hulga asju mis on aga meie õhulasil sees arvestatud lennuhindade.

Nii pole reklaamhinnas sisse arvestatud Skandinaavia lennuvõimsusele Kr. 20- ja bussitranspord lennuvõimale New Yorki südalinnas, mis on aga siiskärssevatud meie neljamootorist lennukitele. Ja see transpord lennuvõimale New Yorki toleb kahtluse kahepoolsele lennukile lennata, sest selle reklaamhinnaga maandub lennuk Hartfordi lennuvõimale milline asub poolele teel New Yorki ja Bostoni vahel. Hartfordist tuleb aga omal kulul lennata edasi. New

Yorki või ette võtta ka 3-tunnine bussireis — ja see ei tule mitte odav. Nii et sellele reklaamhinnale tuleb juurde arvata see kõrge transpord post, tehes sed mõlemis summas, kuna ka kojuasul algab Hartfordist.

Silinjuures teid arvestada mitte ainult rahalise kaotusega vaid ka ajalisega, kuna ka üheleandud üle Atlandi peab see väike lennuk, milline pole ju mõeldud kaugema lennudeks, tegema kaks valitamaandumist uue bensini tankimiseks. Seega üheleand koos vahemaaandumist ja siis siis Hartfordist New Yorki võttab ka 15–20 tundi, seega rohkem kui poole kaudu kui lennutees meie õhulasil suure lennukitega üle New Yorki Kennedy lennuväljale.

Lisaks eelmajalutule tuleb arvestada viisimusega ja söögiga, ja süüa saab sooja toitu ainult ühe korra lennukile. Nii et "odavreisiil" tuleb ise ühekorra süüa oma! katali kussagil restoranis vahetusele ajat. Samuti "odavreisiil" tuleb ise taanda "joogid" lennukis — meie lennuk on aga kõik joogid priid lennukil.

"Odavreisiil" kahemootoriseil lennuk. Järg. lhk. 8.

Enamus lendab N. Yorki

Eestlased registreeruvad praegu hoolega 1972. aasta ühelemaailmusele Eesti Päevalehes Toronto. Kolmekuningapäevaks oli registreeritud 220 reisiid, kuid üha püevaga on saanud hulki uusi reisiidumisi.

Nagu registreerimistest Kolmekuningapäevani selgub, on populaarseimaks reisiidumiseks siit Stockholmist üle New Yorki ja sealt ka tagasi, teisel kohal on üheleandajad arvuti reisiid Stockholmist New Yorki ja tagasi Niagara Kaskad. Kuid ei ole Püevad toimunud Toronto, on oislenud Stockholm-Toronto kõige ebapopulaarsem. Nähtavasti tahavad suurem osa niiaha ka New Yorki.

EPL

13. jaanuaril 1971

VÄHEMUSRAHVUS

Kelle alla kuuluvad eestlased ja üldse hõlmatud küsimused roodi riigiparagraaf? Seles küsimuses on kindlavad, kes päris hõlmitud Vähemusi Komisjoni ülesandid näitajale omapoolest seiskohale võinud, et ta ei pea end kompetentseks eestlaste omakultuurilise ja organisatsioonilise tegevuse toetajana ja on selle konsulteerijana saanud valitsemise seisukohavõtmisele need seitsme toetuspalve, mis siia olid tulnud. Invaridderverkeit liab, et kuna eestlasi kui juba valdavas enamuses naturaliseerunud gruppi ei saa enam vaevalda kui sissevõetavaid, siis on valitsusvõimul põhjust lähe-ma ka vaevalda, kuidas nende probleeme lahendada vähemusrühvade-na koos teiste taoliste gruppidega. See seisukohavõtt on üks esimesi ametlikke riikimäärusi, et Rootsis on tekitatud vähenemusi rahvuslike kui ka usulist, proble-mi.

Rootsi ametlikul poolel on küllalt kaasa püütud siin kinni pi-gistada nende küsimiste suhtes, et-da ka vanade, siin maal põlvit elanud vähemuste osas, nagu lapa-lased ja Põhja-Rootsi soomlased. Uus aeg on aga pelaa surumas need väetud, milised on esitatud UNO inimõiguste deklaratsioon ja kon-ventsioonid, Samuti Rahvusvahelise koogu konventsioonides, mis määrä-vad, et ka vähemusrühvidele tu-ub anda õigus enesepäri ja oma kultuuri säilitamiseks, kui nad sa-da tahavad. Kummilisel kombel olid tegemist just seisukohaga, mi-da esindas Eesti Vabariigi juba ka-hakumündatel aastatel kehtes-tud Vähemusrühvaste autonoomia-seadus. See oli radikaalsemalt ja kahtlemata ka demokraatlikemad seisumist vähemusprobleemi, mil ei siiani ei ole ükski teine riik julgenud järele teha ja nii kauge-le minna, kuigi kogemused vabas Eestis näitavad, et kultuurautono-mia mingil viisil riigi tervikult ei häiritud. Rootsis on vähemuste probleem üsna uus, kuigi siinne ühiskond juba aastaid aegamit te-gelb teiste maade vähemusrühvade-le ja nendele kuusa tun-ueb. Ei ole tahatud tunnustada, et taolised probleemid on olemas igas ühiskonnas, ka omal kodus. Mikes peavad lapselad ikka veel seisma kroonofoni hoole all ja lastma-neid eluistlalt puudutavad majan-duslike küsimusi otsustada kama-marketoloogilmi, ilma et neli oleks kaasa rääkimise võimalusi? Mikes peavad Lapsena soovend, kelle põliseks keeleks on soome, keel-oma hariduse saama neli võõra riigi keeles ja, kuni hilise ajal keeluga vahetunduslikki rääkida emakeelt? Mikes peavad ka uued vähemused, kui nad oma kultuuri-liait omapiira soovivad säilitada, jääma seles püüdluses riigi abita, kuna see on lihtsalt arvestanud-mende kiire assimileerumise ja roodistumise?

Mis puutub eestlastesse ja baali grupp, siis on nad siia maale tul-nud teist moodi kui tavajalised sissevõetavad. Nad on olnud sunni-tud põgenema oma põlisaladelt ja kodumaalt võõra ja vägivaldse anastaja hamde eest, sageli et enee ja oma perekonna elu päästa. Nii suurt teadlike poliitiliste põge-nike gruppi ei ole sageli nähtud ajaloos. See teadlikkus ei seisnud mitte ainult sügis küsimises, vaid veel rohkem seeläbi rahvuslike ja ühiskondlikud aktiivsused, mis-nad omastid algselt peale, orga-niseerides oma kultuurilist, koold,

kirikud, kirjastused, organisatioo-nid jne. jne. See aktiivsus on kan-nud tihti määralt üle kultuurilise ja rahvusliku vähemusrühvi tun-nuseid. Kuigi see on kestnud 25 aastat, ei ole riigivõim, kes seda aktiivsust on sallinud ja mitmeti toetanud, vaadeldud eesti rahvus-gruppi kui juurdunud vähemus-gruppi, sest kogu riiklik suhtumi-ne on olnud äraootav ja proviso-rne. Näiteks on siin viimase vähe-muskooldi uurimise järgneud ettepanekud riigipövale, kus küll näit, eesti kooldi suhtu tänuväärse positiivsusega, kuid mis siiski ei olnud sellete kui korralele nähtusele vaatamisi.

Selgit vaatenäht, et eestlased on midagi ajutist siinse ühiskon-nas, oli pikka aega kaet eestlaste endi hoiakus, kes rõhustasid, et nen-de süüli kestad kodumaas vabame-teni. Veerandajate aasta jõukul on aga see eesmärk jäänud endise kaugeuse, peale on kasvanud siin maal kasvanud ja juurdunud noo-red, kel aga seelgepölest on ole-mas tihe side oma rahvusega, kee-lega, kultuuriga ja vähemusliku aktiivsusega. Kuigi eesti grupp on Rootsis suurepäraselt kohenenud ja lugupidamist leidnud kui väärtus-lik ühiskonna osa, ei ole nad siin-li rahvuslikult oma enpüra kahe-tanud ja selles osas assimileer-tanud. Nii on eestlased teesestet kujunenud pärast selle ma riik-koostuse massilist omandamist sel-le ma vähemusrühvuseks. Märki-ka, et eestlased on järele vaid 1.333 in-met, kes loomulikult kuuluvad aga samasse eesti ühiskonda Root-sest.

1960 aasta UNESCO konventsio-ni, millega Rootsi on liitunud, kind-lustab vähemusrühvastele kauge-lustavalt õigusi kasvatuse ja kooldes. Eestlased peavad end praegu vähemusrühvuseks Rootsis selle konventsiooni mõistes, kes peale hariduslike õiguste toetavad õigusi ka teistes kultuurilisel aval-dustes.

KLA

Kreml ähvardab

Kreml on pikidade aastate jook-sul harjunud, et läänelaastelise monstreeritakse ja avaldatakse meelt just sellisel, kui seal soovi-takse. Teatud paameelega on siin-ki tulnud alla neelata vaba maail-ma avaliku arvamusreaktsioonide selliste suurte aktsioonide puhul, nagu seda on olnud ungari, idas-kes, poola ja tshehi ülestõusude ve-rine mahasurumine, milliste juures aga indignatsioon on peatselt haihtunud. Nagu teada, et ole kirja-ga, et Nõukogude Liit ei ole nõus, et keprotsessid ja Nobeli laureaadide tagaküsimine läänele küll jäävad külmaks, kuid ei ole samal ajal kunagi suutnud anageerida lae-likud mureid.

Nüüd aga on venelastel tekkinud "pärm", mis püree võimastult lakkamatult, kuigi Kremli vasteko-has üsna tüühe aja pärast – et jaute ei lasta raudkardina tagant ühelt poolt ja teiselt poolt kiir-uruse tihendamisele arastalastele. Stockholmis lendasid Inturisti ak-nad siia. Klansikilde on kogu lää-nemaalmas ja demonstreerisone. Eriti aktiivne on kampania Ven-elemaas jõudvate heakski USA-s, ti-nugev, et Moskva on pidanud koha-seks otsestelt Washingtoni ähvarda-da. N. Liidu noolde iteldakse ni-melt, et kui meelevaldselt USA-s ähvardada, et need, kes ei taha raa-terandida ameerika asutuste, et-estisid teadlik Venemaa. Tihen-da, et Nixon vägivallaga meele-valdsu ei takista, korraldad Brezh-nev isa vägivõlud meelevaldsu.

VÄLISKOMMENTAAR

BERLINI KAALUKEELENA

Aastaid kestnud läbirääkimised Sak-sa vana pealinna küsimuse lahenda-miseks olid surnud punktil, kui Wille Brandti seisaktsioonidekraat-lik valitus (Lääne-Saksamaa) võimali-ti. Lühidaltkaterina si Brandt va-bamad kiied oma idapoliitika aja-miseks teiseks valmus kui ta seda oli võinud ajada välisministri lääne-saastu arvates vastupidiselt koos krist-likdemokraatidega. Tulemuseks oli teatavasti lepingu sõlmimine, milleks Saksa Liiduvabariik ja Nõukogude Liit koostisid mitte kasutama joo-juu omanaheliste probleemide lahenda-mist. Teisel lepingu leitud aga-punkt, millele läänekaks kommenta-rites alatas tähelepanu juhtaka-se. Nimelt see, et leping ei vii saksa liidupäevalt ratifitseerimisele tul-ki sunnitud rahumeelne, kui jend-nud "rahuldava lahenduse". Teiste sõnadega, Berlin on saanud kaalu-keeleks lepingu jõustumisel võttes. Seda tingimusit lepingusse võttes Saksa Liiduvabariik ja N. Liit, 1949 tade kaunageit ühtlaskiümise lahenda-miseks ja Lääne vahel. Teise maailmasõja lõpetus saadik kuulub kõrgemil võim Berlinis ametlikult neljale suurriigile: USA, Suurbrit-annia, Prantsusmaa ja N. Liit. 1949 tegi Stalin teatavasti katset kõi-rimist lahendada Berlini näiljakioka-diga. 1959 elutas Hrusheviõv oma-korda Berlini-kriisi ülest, kuid oli sunnitud rahumeelne, kui president Kennedy isiklikult kokkusaamisel Viinis talia 1961 pinnatas, et USA on valmis Berlini pärast sõtta minema. Järgneid taas läbirääkimised, rööbi-li kuregutsu tüüsis ajul augustis ka nurgutsu Berlini-niig. mis hermetiitlalt lahutas liina nõuko-gu okupatsioonitsoonil lääneläin-kele omandest.

See teadik kuni tänaeni pole juhtu-nud midagi jend 22 miliole elan-ikule Lääne-Berlinis, samuti kui 1 miljonile Ida-Berlinis. Pealegi on

sed ameeriklaste vastu Moskvas.

Seegi on järjekorrand õppetund

Nixonile.

LO lehemured

LO, rootsi ametiühingu keskkil, otis oma ajal eestlastele ni lii-lähedat seadist kodumajaliku ühise Stockholm-Tünnigeni, et propa-geerida ametiühingulisi seisukohti ja sotsiaaldemokraatiat. Sellest ei tulnud ST osas midagi viisi, sest naga ka sel suutl lepuhete ümber-doktrineerimisele, langes lugeja-kond niivõrra, et ajaleht lõppes.

Edasi elas aga samas majas lii-munud teise Kreugerit otsetud ajaleht. Sellele õnnestus vajaliku ühiku siia pöördida ja kuna siin on tegemist suutluse teiseid kalibrist lugejatega, koguni saavutada rek-kordist tiraazhi tüüsu, kuigi toli-metama tita suisa juhtkond, kelle juhitud ST-i hangele lii.

Sellel juhulimise on aga ka kadu-ma läinud omaseged ajalehe otis-mise motiivid: teotada LO ja sot-siaaldemokraatia põhitest. Afton-bladet nihkus ikka rõhkum vasa-ku (s) märkimise ajalehe poli-itilise kodupalgana on juba sama olud eksisteeriv viiv, sest ajalehe liin on olud ekstreemset vasa-kärmuslik.

Toimetust kaitses seini asinaja, et ärid olid hiljalgud. Nüüd, kus ärid tammuvad paigal, püüab LO korda majja liia. Geijer määras oma mehe vastutavaks väljand-ajaks ja teiseks peatoimetajaks. Ol-us, mis nõitv vasaekstreemse toimetuses nagu torgi erilaspessa.

Näis, kas Aftonbladet saa' muu-

tuda uuesti sotsiaaldemokraatli-

kuse? Dagens Nyheter Ma-Hilinas

kõneld, peatoimetaja andis ilmsi-

juuri, millest ta ei hoidunud vajaj-

kuks lehe eadist sidet rahvapa-

konngaga. Ka seal on ajaleht ni-

hkuud tugevasti vasaekle oma par-

teid liinist.

Ida-Berlinis vaevalt keelelgi põhjust oodnta okkura peremist, sest Ber-liini-küsimus kaenib praktiliselt ähkuil. Lääne-Berlini kohta. Nagu näitab, said läbirääkimised uut ha-gu seoses Bonni-Moskva lepinguga mitte kasutada jõudu. Kogu mõdu-tud süise jookul on nelja riigi suursaadikud pidanud koosolekuid ja uuesti küsimisele seannud probleemi kallal püüdnud. Kõik keerleb selle ümber, kuidas peab välja nä-gema too "rahuldav lahendus" Ber-liini sejus, mis on eeltingimuseks Saksa-Vene lepingu ratifitseerimise-le Hildesheimi Bonn.

Lähidalt kokku võttes peab rahul-dav lahendus kõigepealt kindista-ma, et Lääne-Saksamaa ja Berliini vahel oleks häirimatu ühendus. Len-nukide, raud ja maanteed ning liiklust jõpodel ei tohi kuidagi vii-takistada, sest kõik need ühendus-teed on Lääne-Berlinile eluistlalt tähtsad. Teiseks, Lääne-Berlini ela-nikkude peab olema võimalus vaba-li liikuda Ida-Berlini ja kolman-daks, välispoliitilist peab Saksa Liiduvabariigil olema õigus esindada Lääne-Berlini. Lääneriikidele ei tä-henda need kolm nõudmist mingit probleemi, sest neil pole lahkarva-misi üheksi osas. Hoopis teine on lugu aga N. Liiduga, kus tõetateks mitu omapoolest nõudmist.

Nõukogude üheks tingimuseks on, et Lääne-Berlini peab loomuga ig-a-sugusest soovist, muudatuda kunagi veel kord saksa pealinnaks. Edasi ei tohi Lääne-Berlinis ühtlasi enam ete tul-la mingisuguseid Lääne-Saksa parlamendi või valitsuse kokkule-kuid. Saksa liiduvabariigi president ja katelei võivad Lääne-Berlini külastada mitte ametlikult, vaid üks-ne eraviisilist. Ja lõpuks, lääne-riigid peavad tunnustama Ida-Sak-samaad iseseisva riigina, mida nad keelduvad tegemast. Vene soovide-ii läbirühmises on Ida-Saksamaa ka teisi sõlmimiste kõiku kaasa tommatud. Nimelt viisil, et Moskva on talie andunud õiguse kontrollida nappuseid ühendust Lääne-Ber-liini. Kõike kokku võttes ei jää see

1971. aasta Visnapuu laureaat

ESTI biisneshajutaja A. Horm and ülevaate aastavahetus EERN-le ja Balti Komiteele saanud äärmisus-teist ja läkitustest. Neid oli saanud sadakond paljudeid organisatsioonide-lt ja mitmetel kontinentidel.

Helga Nõu

NEW YORK (EPL) — Henrik Visnapuu, silmapaistev kirjanduslik fonde zhüri (Mall Juraan Alfred Kurilets, Viktor Kirsessaar, Slek-sis Rannit ja EH Sirg) on mää-ranud 1971. aasta Visnapuu nimelise kirjandusliku auhinna Uppsa-le elusolevale kirjanik Helga Nõu-le tema romaan "Võlg" eest. Auhindamiseks kuulust teo-se, mis ilmusid ajavahemikus 1. oktoobrist 1969 kuni 31. septembru-rini 1970.

Teatavasti kuulutatakse laureatit välja igal aastal. Henrik Visnapuu siinsepeval 2. jaanuaril. Helga Nõu on fondi 18-ndes laureat. Teie auhinnaast 20. jaanuaril edasi ka Ameerika Hääli, millega see sai teatavaks kodumal.

davisi kuigi palju lootust, et nelja suurriigi läbirääkimised Berliini-küsi-muses võiksid anda "rahuldava la-henduse" lääne seisukohast. Kaalu-keelma viis Eestlaste pigem kogu-nel tasagiloit liidukate Brandti idapoliitilisele üldse.

A.K.

Tõnis Kint Vajame enam üksmeelt!

ERN uueaasta vastuvõtul kõnles-tanava abineatses Tõnis Kint, kes tõi meile kõigepealt lahkunud esimehe A. Varma elu ja töönd. "Kui see tühi töides on niid ei oleks lahutamatu, jätaks vaid kühnuse tema tühj jätaks," ütles Tõnis Kint.

Kõneleja ütles, et praegused pro-cessid juhtivad vastu Leningradis ja viie eeslase tapmine Pihkvas näita-vad, et koonstaktsioonid ei tippa küll veel desperaatelt loodavad oma voi-musega pikendada terroriga ja orja-lagritega. Ka 400 rublane passimaks näitab, milline võitlus kasutataks oma rahva isoleerimiseks ja pimedu-se hoidmise. Kõneleja lõpetas:

Vaatamata, millised on välispoliitilise elukorra negatiivsed või positiivsed faktid, meie jäud ja taolused kodumaa elukorrande paradimiseks ei tohi välistada mõlemas suunas liik-mist ja aktiivsusit kodumaa eluistal abistamiseks nende vabaduslootuses, see õige meil algalv aastal juht-moiteles."

Balti Komitee esimees prof. Birger Norman on teavitustasid meenutas kõigepealt Al. Varma töö-vaad panust Balti Komitee tegevus-tes ja lükatutele koostööorgani ERN esindus juhimeil Rootsis. Edasi toet-nis ta, et rahustatud Poolas, käiri-mine N. Liidu noorus ja kultuuri-me sinadate hulgas ja muuduste ja sündmuste kiirus rahvusvahelise ühe üldiselt sunnivad ka este kesk-organisatsioonide, Balti Komiteed ja Eesti Riikliku Vabariigi koostööorga-nisatsioonide järgnevat aastal erilisele valvavale ja eriti ka suurenenud aktiivsusele. Pinge N. Liidu üürania siemuses ja satellitimaades on kas-vunud üldiselt draadil, et eruptioo-nid, muudatused ja üllatused an-gustunud võivad saunida üldis. Kõik lükatute organisatsioonid peav-nud niiselle arengule olema hää-ti ette valmistatud.

ESTI biisneshajutaja A. Horm and ülevaate aastavahetus EERN-le ja Balti Komiteele saanud äärmisus-teist ja läkitustest. Neid oli saanud sadakond paljudeid organisatsioonide-lt ja mitmetel kontinentidel.

ESTI PÄEVALEHT

Eestiska Dagbladet
Peatoimetaja Juhani Kookla
Vastutav väljaandja
(ansv. utg.)
Arvi Moor

Toimetus ja tallitus:
BESTI MAJAS Stockholm:
Kesklik Keskpost 3
Address: Box 16320,
103 26 Stockholm 16
Telefon: 21 84 46

Toimetaja Eeskilatuses Jüri Aus
Aadr. Eesti Päevaleht, Box 120,
631 02 Eeskilatus, tel. 016/47772
Tellimissigist: nr. 28650

Tellimishinnad:

Aasta kr. 129-
Termin (4 kuud) kr. 45-
Kuu kr. 12-

Kuulutuse hind kr. 1- mm,

ärkuilutuse hind kr. 1:25

Väljaandja ESTI PÄEVALEHT

FORLAGS AB

Trükkija: Eeskilatus-Kuriersen

Tryckeri AB Eeskilatus 1971

USA-Vene vahekord jäi sisse Kuuba baasi-afääri taustal

WASHINGTON — Vahekord USA-N. Liit on muutunud tüliselt järele, märgivad poliitilised vaatlajad Washingtonis ja UNO peakorteris. Muidugi ei saa veel kõnelda mingisugusest kriisist, kuid irritatsiooni taustaks on jälle Kuuba. Olgemisi sinna rajatavad baasid vene aatomialveeladele. Ehitustegemist märgiti juba mõnendunud sigiselt Ameerika luureloomingutelt ja luureasutustelt, avastati tuumaraketitega relvastatud vene allveelaeva ja paari baasivahe.

Kuna president Nixon varem võitis avaldamast täpsemalt üksikasju kuuba baasi-afääri kohta, siis nüüd on tema kätt avariitult, et N. Liit kinnitas 11. oktoobril, et "Kuubale mingisuguseid laevastikutubaasid ei rajata".

Nixon selgitas ka Kremli kinnituse konkreetselt sinu — see tähendab seda, et vene allveelaeva ei tohtivat teinud Kuuba või Kuubalt. Hiljem täpsustas Vase Maja, märkides, et kokkuleppe rikkumine toimub ka siis, kui allveelaevade baasistade märgitakse ise on baseeritud Kuubale, kuid teinudamine ise toimub kusagil meres.

President Nixon märkis kaude hoitudena Moskva aadressil, et "venelased varjalt soovivad uut Kuuba-kriisi" 1962 aasta eeskulud, mil Hruštšovil paigutas kesklatidatid -rakte Castro saarele.

Kuid Ameerikas on ka pärast 11. oktoobrit korduvat liikunud kuuba eelduste, et raketi-allveelaevade ehitatakse kõigepealt hoolimata. Strategilised ekspandid märgivad, et venelaste seisukohtade on need hädavajalikud, kuna müüdi ootab USA "efektiveid valitamine" peasegu loomist, rakte, sest N. Liit on varem loomist lähenepoolteralt täiesti lina laevastikutubaasid. Sellises olukorras on ka allveelaevade operatiivne tegevus raskendatud. Varustusbasiid kommunistlikul Kuubal, kas otseselt allveelaevade endile või nende baasistadele, on Kremli ülima tähtsusega.

Peale selle on USA-s suhtunud suurima skepsisega ka venelaste "laevastikesse". N. Liit on varem loomist Hruštšovil raketi-kriisi, kus venelased küni väliste salmipungit valestades ameeriklastele oot näitku, väites, et "Kuubal pole kunagi olnud aatomirakette ja et kogu

afäär on imperialistide väljamõeldis". Sama fugu võib väita ka kuuba ka müüdi, mil väitavaks on allveelaevade baasid.

Järeleat vahekorda kriiputavat alla ka venelaste protestitööd, milles teatavas sõnastuses mõistetakse hukka

KGB organiseerib "isetekkiivaid proteste"

MOSKVA — Umbes 100 Moskvas oma suursaatkonnalt instruktsioonid seeritud "spontaanseid" kallaletungid Moskvas, mis juhtusid meelevaldaval protestierid N. Liidus korraldatavate antis-

Moskva moodis toimetatakse, et vene korraldumist Moskvas ei saavat vastutada Ameerika kodanike julgeoleku eest, kui peaksid puhkema USA-vastased meelevaldused. Sovjet-immesed olevat "juudi-pöögid" kallaletungid, mis vene diplomaatide ja institutsioonidele USA-s "ülimalt nõrduvad", seletavad venelased.

Kohe pärast vene ähvardusi toimus esimese "spontaanse" meelevalduse Moskva teatri ees. 3-4 mees astusid tülitama üht Ameerika diplomaati, kes koos oma abikaasaga oli teatrit ooma auto juurde.

Üks venelastest haaras diplomaati üht rünnakult ja kiitis koidas ta ise end tumeiks, kui teda koheldaks nii, nagu "juudi-pöögid" koheldaksid meelevalduste USA-s.

Ameeriklane venelasega valdama ei hakanud, vaid jätaks teel auto poole. Seepärast kiitis üht meestest

elnevat USA kodaniku on saanud e koidas kallaletung KGB poolt organiseeritud puhul. Tähtsaks on Kremli ähvardus pärast New Yorgis astusid juhtusid meelevaldaval protestierid N. Liidus korraldatavate antis-

demokratid, kuidas talie meediks, kus väljajool kontrolli seavad demonstrandid purustaksid ta auto". Ka sellele küsimusele keeldusid diplomaat vastamast, mispeale tal võimaldati Tanganka-teatrit koju sõita. Samad järelvald toimus ka meelevaldus USA suursaatkonnas ees, kus umbes 20 väljakommandeeritud demonstranti kisasid Ameerika-vastaseid lööklaaduse. Aktiooniolust liit küüas ühe umbes veerand tundi, mispeale saatkonda valvavad militantsid grupi laiali sautsid.

USA ambassad on teatnud, et Moskvas tegutsevate Ameerika diplomaatid on tunda saanud ka telefoniterroristid, demonndad liidul heitavate ja äärmuslike eluajaga kohtumist, aga õppesvat. USA saatkonnas on võinud küia ka mitmesuguseid teadlase ja üliõpilaste delegatsiooni, kes on kirjalikult tauninud "juutide hulgumist meelevalduste diplomaatide kaitse USA-s".

Ameeriklane venelasega valdama ei hakanud, vaid jätaks teel auto poole. Seepärast kiitis üht meestest

Väliskodanik Moskvas on range kontrolli all

Shveitsi näidatule "Die Weltwoche" näitab, et Moskvas käik välismaalased elavad getos (neile sellise eraldatud majake bloksid). Need getosid on Moskvas kaks. Sarnane eraldamine (ja kohalikest elanikest lahtimise) võimaldab salatsüstiselt küll välismaalaste iga liikumist jälgida. Iga geto valvab militantsvõim Kander mees, kes liitsetel KGB ametnik.

Iga kodu, kui mõni välismaalane getot lahtub, läheb militantsvõim vahetutusse ja teatab telefonilist vahetutusse keskusse isiku väljamineku. Sama toimub tagasituleku puhul. Kui mõni nõukogude kodanik lahtub getost minna, peab militantsvõim isiku koha ja toimetab ta ülekuulamiseks.

Kõik välismaa ajakirjanike ja diplomaatide ette kannavahd eriselt. Need väljastavad igaal ajal sõidu kindlastigepiseme. Nendel sõitudel ei ole teinud võimaldada määrata sõidu elukutses: K — ajakirjanik, D — diplomaat. Sellele järgnevad kaks arvu võimaldavad määrata kodakondsuse: 01 — elamine 02 — Saksa Liidus, 03 — Kanada, 04 — USA jne.

Lõpuks tuleb veel koim "isiliklikku" K 01 — 221, et see auto kuulub Inglise korrespondentile nr. 321. Nende autoide läbiisid registreerida iga ühinevate ristil klanspurtis seisev militantsvõim. Ka on nii võimalik KGB-1 iga auto jälgimine ja selle peatamine mõnel tänavavõrgil.

Kõik välismaalane on kogu elu eriolus Moskvas kaugemale kui 40 kilomeetrit, sest raadiusega 40 km asub linna Moskva nn. tükivöö. Seal asuvad — igaal teie — tänavavõrgil-kohtepunktid, igaal kodaniku automaatselt saad- ja vande väljumaaga. Seda toimipilt ei saa üldelada linna eriolus ja ühski kommunistliku või mõne nõuko-

gale Liidule sõbraliku arengumaa "kolmanda maailma" esindaja.

KGB autod, mis kontrollivad välismaalaste getosid (sõidavad sealt peasegu iga paari minuti tagant läbi) — ja välismaalaste liikumist Moskvas — on kahtlase eluajaga kohtumist, kannavahd iga piev (saegil ka iga paari tuuni tagant) erinevat silti. Näiteks täna täht MOSH, homme MOSK jne. Pikkemaajalised vaituused võimaldavad niidat ka juba nende autoide eraldamine tavalisest ametustuse autodest, ja nii ka määrata, kas on tegemist tavalise autoga või mõne ohutiku eriautoga.

Kui KGB venelast kohtuvad välismaalase korteris, mis ei tehti üldse usaldusliku kõnelust, sest mõlemad venelased kardavad, et teine neist võib olla KGB agent. Nii ei kutsu ka välismaalased omale kunagi korteriga meelevaldust alla. Kui üks venelane on külas, siis on ohtavaks, et igauks neist patub lasta radloli ette valjusti märgida. Nend kardavad, et gode korteris võib olla KGB mürktoim.

Kuulunud näitavad, et need ei-veend tüüki igaal geto korteris, peldetna kas lakke või siin sielt tolmisse. Sellest kõneldes isegi simeistimist, kes isika avalikult kinnitas, et mil-lisa kasutades olevat majadesse ja tänavate ristide peidetud välkõnede televisioori, mis võimaldavad ülevaade kõigest "halvast ja kuritähitlusest", mis linna sünnib.

Moodne vahetuskaup - vahelejäädud agendid

Kui varem — ja isegi veel sügajärge astal — spioonid hukati, siis nüüd mahakastmise ja poomise asemel kasutatakse ka spionide vahetuskauba (omade väljavahetamiseks väenlaste vanglast). See uus laetukool 1960-nädal aastal ning peamiselt USA ja Nõukogude Liidu osas. Vahetuskauba esimes peamelt Berliin. Või algemini: üks Berliinist määratavalt ehit n.a. kontrollpunkti, kus siis kohtuvad lina ja küia, kassas vajadava kaubana.

Kuidas spionide vahetamine toimub, seda kirjeldab inglise spioon Greville Wynn oma raamatust "Mees Moskvas". Wynn, kes oli kolonel Oleg Penkovski kontakt-agent, mõisteti Nõukogude Liidus 8 aastaks vangi. Pärast seda ta oli "olavaks kaubaks" nõukogude spiooni Gordon Londale'i väljavahetamine.

Viimane mõisteti Londonis 25 aastaks sunniböö. Nende vahetamine toimus 22. aprillil 1961 Berliini-Span-duur linnaosas asuvas Hertszei kontrollpunktis. Vahetamine teostati seal hommikulühmaras, enne päikese tõusu. Seega samal ajal kui varem hukati spioonid.

Pikkema ülevaate spionide vahetamisest Berliinis annab Liidus-Saksa ajakiri "Deutschland-Magazin" nr. 9/1961 artiklis "Spionagehandel in Ost und West". Sellest artiklist näidatakse, et esimesed suurpionid vahetati Berliinis 10. veebruaril 1962. Vahetamine toimus siis Glieniceri silal, Nõukogude Liit vahetas U-2 piloodi Gary Powersi KGB kolonel Rudolf Abelit vastu. Viimane mõisteti USA-s 1957. aastal kui aatomspion võlgu KGB-le.

Powersi ja Abeli vahetamine oli ka esimese ametlik spionide vahetamine. Enne seda — jaanuaris 1961 — toimus küll ühe mittemetelik spionide vahetamine. Seda nimetati "võlgu KGB-le" vahetuseks. Vahetuse vastastikuseks vahetamiseks. Nimelt "vabastati" Nõukogude Liit kaks USA luurelendurit, kes juulis 1960 tulistati alla Barentsi mere kohal. USA-s aga "vabastati" vastutasuks eelmisest vahetusest protsessi ootavad nõukogude spionid Hirsch ja Melech. Seda sündmust kirjeldavad pikemalt ameeriklased David Wise ja Thomas Ross oma raamatust "Das Spionage-Establishment".

USA ja Nõukogude Liidu kõrval teostavad spionide vahetamist ka Lääne- ja Ida-Saksamaa. Kuid vahel Ida-Saksamaa "esindab" ka Nõukogude Liit. Näiteks 1960. aastal Lääne-Saksamaal vaimalik om kodanike kättesaamine Nõukogude Liidu vanglast. Näiteks vahetas Bonn valitsus 15. veebruaril Heinz Felfe ja Nõukogude Liidu spionid, kes juulis 1960 tulistati alla Barentsi mere kohal. USA-s aga "vabastati" vastutasuks eelmisest vahetusest protsessi ootavad nõukogude spionid Hirsch ja Melech. Seda sündmust kirjeldavad pikemalt ameeriklased David Wise ja Thomas Ross oma raamatust "Das Spionage-Establishment".

Puhastus Tshhehis

PRAHA — Tshhehoslovakkia kommunistliku partei juht Gustav Husak kinnitab, et Tshhehoslovakkia kommunistlikust parteist on eemaldatud 1000 inimest, kes osalesid operatsioonis tulemusena lüüdnud ja eemaldatud ligemale 400 000 liiget.

Ainukest küsilevat aastal on partei välja heidetud 61.747 liiget ning 239.670 liikmeline on teatud korraldus lahkuspalvise siise andmiks. Partei liikmeskond Kuubal praegu 1.230.610 liiget, kuid enne puhastusoperatsiooni oli liikmeskonnas arv 1.650.000.

Seattle's Ühendriikides sündis Marja (a-n. Rime) ja Ronald Borze esimese poeg.

● Döbent dr. O. R. Alverholt (Süüria) ja Olo Universitätsforlagert kirjutasid imunud kogutse "Forest Economics" kaks artiklit metsamajanduse alal (Determinants of Revenue and Cost Behavior in Forestry Production ja Determinants of Economics of Forestry).

● Stockholmis sündis Susanne ja Raut Saarell tütar.

Lääne-Saksa teated spionide vahetamise kohta on võrdlemisi lühikesed, kusjuures Ida-Saksamaa osas jätatakse isegi nimed avaldamata. Näiteks üteldakse: 9. jaanuaril 1970 vaheteti üheltüüpseks Karri ja Erna Drie haug "gegen mehrere Häftlinge aus der DDR". See on üks Lääne-Saksa huumoriseid võtteid poliitiliste vangide (ida-saklaste) vahetamiseks Ida-Saksa vanglast või sunniböö. Ühise on toimunud seni juba üle 400 vahetuse, ja küia "gegen mehrere Häftlinge aus DDR".

Moskvas "toodetakse" kunstlikult vahetuskaupa. Kui läänes tabatakse mõni Moskval tähtis spioniarreteer (KGB kohe rae Nõukogude Liidu välisvõimade põhikõnele, et kui neid süüdistatakse spionazhisis (näiteks fotograferimise pärast). Ka nende turiside väljavahetamine toimub siis Berliinis.

Spionide vahetamise osas esineb nii jaatavaid kui eadavaid selgusi. Viimast lüüakse poliitikut lähtuvad tähtsusest huumoriseid põhikõnele, et poolvabad spionide vahetamist. Nad rõhutavad, et peasi on spionide tahumise mitte nende vanglas hoidmine, sest nende tabamiseks laibak ka nende laevade. Ka rõhutatakse, et läänes ei toimu spionide väljavahetamine sunni korras. Kui spioon ei soovi repatrieeruda, võimaldatakse tal jäämine vanglasse.

Vahetamine vastades rõhutavad, et vahetamine võimaldavad spionide vahetamiseks elukutseliseks, mis võimaldab elukutseliseks. Selle vaate aluseks on KGB juhtide sõnad spionide vahetamise kohta: "Sa ei tohi lasta ennast tabada. Aga kui siin tabatakse, siis tuleb võtta teine teine me su vanglast välja. Kuid sellele vaatamata sa ei tohi omaks võtta rohkem kui suudetakse täetada. Kui sa jätustad rohkem, vastust sa seile eest pärast tagasipöördumist kodumaale.

USA veeti Kuubas jälle alt

WASHINGTON (EPL) — USA sõjaväelised ringkonnad on avaldanud murest selle tõttu, et USA välispoliitilised juhid on jälle usaldanud venelaste tabudusi ning — alt veetud.

Sigiselt avastatakse USA luure, et Kuubal käivad allveelaevade baasid ehitustööd. Kuna see tähendab USA julgeolekule küllaltki suurt ohtu, on USA luure ühiskondlik välispoliitilistele juhtidele alaraportid. Toimus rida nüüdpidamisi, mille tulemusena otseselt vieti kontakt venelastega. Viimased seletasid, et nad on heade sõjaväelaste vahel valmis kahtlustama baasitööd.

Aasta lõpul aga avastasid USA luureloomingud, et baaside ehitustööd on valmis jätunud ja on siin peaaegu valmis. Peale selle avastati, et USA luureavastuse venelaste poolt ehitatud terasest allveelaevade sõjavärgvõrg ning rannakule üles seadud õhuväeüksused. Pentagoni kinnitustel on venelaste allveelaevade Kuuba baaside loomiseks muundatud kaks kord õhukitumaks kui ta oli senini. Edasi on avastatud, et venelased on Kuubale toonud erilised radarsensoritega pommitamisküü, mis jälgivad USA allveelaevade liikumist ja nende baasid.

Kongressi süüdistas demokraat Paul Rogers administratsiooni ülalmas kergetuslikkuses.

Lühiteated Ameerikast

● Ühendriikide majanduse kogutoodang saavutas ajaloos seninähitudat kõrgsuse, kui pühapäevasele näidatult aasia kogutoodangu tšüss tšüss üle treiljoni, st. t. uhande miljardi dollari. Treiljon on arv 12 nulliga.

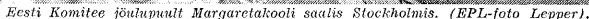
● Kaitseministerium teatas, et vastavalt president Richard Nixon lubadusele nautakse hüvann küia bioloogilise ja aatormilise vahendite, mis USA-1 on tagavaras. Hävitamisprotsess võtab aega terve aasta ja läheb maksma veidi üle 12 milj. dollari.

● President Richard Nixon kasutas seisemendat korda teema küia kehtestatud veto-õiguse. Hiljased Kongress pool vastavaldamist seaduse intinööpöö rakendamise aluse, mis oleks riigilt nõudnud 95 miljardi dollari ja tühadele uut ametnikele rakendamist 1969puude vast võttesõlles.

● Senai võitis vastu resolutsiooni, millega avaldati tunnustust vapuse ja endohõvdamise eest nendele USA sõjaväelastele, kes manadusid kommunistliku Põhja-Vietnami pealinn Hanoi lühedele, et välja tulla, sest arvavad olevat ameerika sõjavanne.

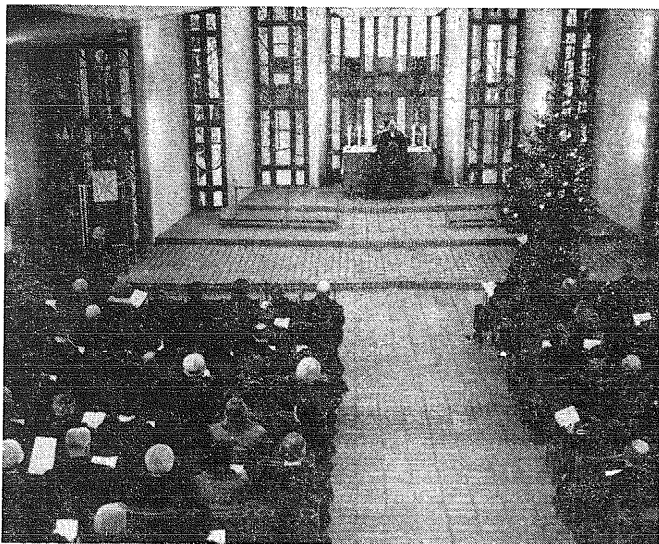
● Nevada osariigi evakueeriti 680 töölislit piirkonnas, kus on nii toime pandi järelevalde aatomilühivatus, mille puhul etennähitudat välja püües ja lalati valgu 6000 kilogramm püü mürgist aatomilühivatus.

● President Richard Nixon kirjutas alla perekonnade planeerimise seadusele, mis näeb ette keskvälisvõime rahalise toetuse austustele ja organismidele, mis ehitatakse tšüssid, kuit alibiaparaadid sisse, mis laetavate piramideks, lina et seadus soodustaks abiga.

Koosolekute juhataes Eersti Rahvus-
duse esimeses E. Krepp, Rootsi Ra-
stiduse esinduse esimeses L. Karuppi
sõltu ettepaneku, et järgmine koos-
olek peetakse Rahvusnõukogu ruu-
mides. Koosolek otsustati pidada
kall laupäeval, 6. veebruaril 1971
juhisega kell 12.00.

Stochholmi sanabus pühadeks Rolf
Pekonen, Käär, ja Aune.

Jõudkirikutes oli tänavu eriti rohkesti eestlasi. Jakobi kirikus oli 1700 inimest, 400 oli kogunenud Hagerstveni rootsi koguduse poolt korraldatud eesti jõuluteatistusele, mida pidas õp. A. Kodar. See oli esmakordne eestikeelne jõuluteatistuse Üppenbareise kirikus, kust on võetud ülalolev pilt. (Foto Tippto).

Balti teaduslik konverents Kalifornias möödus edukalt

SAN JOSE (VES) — Asja lõppes järjekordselt teine Balti Teaduste Konverents USA-s, mis sluski ja osavõttu oli üllatavalt hea, vaatamata viikemisele probleemidele. Esimeseks päevaks oli kohal üle 500 isiku, vuseks eelnenust kahe aasta eest Marylandi ülikooli oli seekord teadlaste seas küllalt arvukas mitteametlaste riühimus, nende seas mitmed nimekad ameerika teadlased. Konverentsil oli teadlasi Rootsilast Austraaliast, esindades 11 maad ja umbes 120 teaduslikku asutust või ülikooli. Etteõeldud oli kohalikele eestlastele küllalt ohtuline osa, kusjuures teadlastel tuli mitmete raskustega, kasna arvatud majanduslikud. Seepärast tulid eriti hinnata nende töid eesotsas toimik esimehe Heino Jõgeseaga.

Konverents algas San Jose State kolledži aulale minnesja isiku osavõttu. Peale H. Jõgese avasõnu võttis sõna dr. Edgar Anderson, kohaliku õppeasutuse korraline professor ajaloo kateedri, tähendades, et konverentsi teadmeks on "Balti äia läbi seadme". Anderson tutvustas välistamalt saanud teadlast, keda palu juu isia olevat Saksaamaal, ning tinas San Jose State kolledži sõbralaik koostöö ja heatahtlikkuse eest.

Seejärel manits professor Wheeler, kolledži ajalooakadeemi juhataja, et see on esmakordne taoline üritus kolledžis ning et nad meeldi ole ka kaaskorraldajad tulevastel konverentsidel. Ta andis eelast liikluse ka kolledži presidendil. Siinavõttudega esimesid veel Stanfordi ülikooli Hooveri instituudi juhatajast dr. Staar ning Association for the Advancement of Baltic Studies president professor Varyds.

TEADUSLIKUD ARUTLUSED

olid osalt hästi korraldatud, osaliselt mitte. Juba esimestel arutlustel ilmnes, et kvaliteet ettekannetes oli suure erinevusega ja et enne konverentsi polnud kontrolli selles suhtes tarvilikult. Jäi ka arusaamatuks, miks ainult viihest teadlast oli referandid välisajakirjades. Arutlused iseloomustati kõige enam selle poolest, et kõne pärast ettekanded arvatusti neid kommentaartore pole. Norisekusi oli, et enamus referaatid polnud viis kommentaartoreile kätte saadetud, mispärast arvatustund oli tüüdi ad huc ja vahel veidi mürinatud. Samuti mõni kommentaar pidi arvamistest, paaril juhul peagu saama pikalt kui oli referat isel. Seejärel et saanud kuulajast kõige valusalt kuulit ettekanded. Kõikidele ega ühendatud. Teadust nähtu oli negatiivne nuke ka see, et inimesed käisid saadist sisse ja välja, mis raskendades kuulamist.

POLITIKA

Ühest küljest on hea, kui AABS on seadnud isikuteks, kes tema teaduslikele eesmärkidele toetavad, kuid

ILMAR arutleb: ON ja EI OLE

● Jõulud ja uusaasta on ju pühad, mis meid ehk kõige enam panevad mõtlema kodumaale ja sealviibivale omale. Kuid kumal ajal osime oma praegusest kodukohast võrdlusejoni kuldse lapsejõukodude, pühades maastikus ja kliimas näha midagi sellist, mis tundub nagu ammu nähtuna teisel pool Läänemere. Võimaldusi maastikus võib teepoolest leida midagi tavalist Viimandi maastikust, Otepää mägedest ja orgust või Saaremaa maastikust. Huvitavaid kombeid ei pruugi siin lausa näha, viies mõtted Koitjärvele. Raketid ei jätke meile neist tunnustest ja võrdluspõhjast, vaid vajame ka isiklikku kontakti, kodumaist suhtumist inimesega. Eestiis leidub aga Võrnländis vähe, ja needki, kes sin elavad, pühadeval laiali üle kogu maakonna. Siiski peeti Karlstadis eestikeelse jõulujumalateenistuse ning Arvika laste jõulupüü eestikeelse jõuluvõtte. Olejõulud on taktid inimestega siie ikkagi roodi seltskonna raamidesse. Ent sealtki läbi läbi Eesti ja eestlaste küsimus tõi Kabi Laretei poolt antud jutunäite nistele pidajajätkes "Hänt i Vekke" ja ajakirjas "Taimi".

● Küsimus keris kõne alla just vana-aasta 60, mil küllatunud seitskonnas tutvustasime õnnevalmistajate Tärnide tunde sear komme võrnländlastele polnudki, kuna keegi mälis ilmasseid midagi toelisi oma lapsepõlvast, enamus aga teadis seda mõne aasta eest televisiooniastest, kus just Kabi Laretei tutvustas seda meile koduseks jäänud vana-aastast kommet kogu rootsi rahvale. Sin pooltast teadsi jätust vestus Kabi Laretei üle, kusjuures teadsi väidde, et "veen võrnländi vastu on tänapäevani Rootsis püsima jäänud" oli nähtavasti soolnud meile küllaltki õige raskel kujul. Ning meile saas küsimusi kui viimase kas tõi seda kas arvatav? Kas teiegi tunnete, et me oleme vanaaastale teie vastu? Kas te ei arva, et oleme teie hästi vastu võtnud ja et te olete võimatuks saanud ohtu üle kogu enehitada? Ning "Te olete mulle andale: kas sa ei leia, et sind võetakse võrdluskõne liikmena meile ettevõetav juhtumaks?"

● Jah, midagi vastata. Tuli muidugi

Kuik, sealne eestlaste raamatukoguhoidaja, oli korraldanud huvitava nõuaduse instituudile olevat balti ajaloolis-järgilise kohta.

Polnudki üksikuid, et Tallinnas ilmus ingliskeelne nädalaleht "Baltic Time", millest on istituudil küllalt palju nimebriid. Samuti oli seal küllalt palju ameerikalasid Eesti Vabariigi riiklikel ning R. Päsi päevil pärru ühe poliitilise poliitilise ühtekuulamise protokollirakiri.

Konverentsil oli küllalt palju mitte-akadeemilist tegevust, tulenesid arutlused ja kõhalehoid eestlaste olid äärmiselt küllaltvõrd ja ütleme majutamine Hyatt House hotellis võimaldas tihedat keskustust. Neljapäeval oli enamus eestlasti kogunenud perekond Perku juurde, reedel aga kohalikele lastele poolt organiseeritud tunde, ning pärast laupäevast banketti oli rida eestlasti perekond Vahtra vastuvõttu.

Oli ka märgata, et Ida- ja Läänemere eestlaste poolt on erinevaid. Esimeste seas ilmus enam liberaalselt suhtumisele elutuks küsimustesse. Pärti ka, mis "neil kõigil" (s.o. idamanniklased) pikad juuksed ja habemad on.

Paljudel eestlastel oli välispeet Paul Masoni nimelise veinimõõde keskpunkt, kus pakuti ka шампанс ja veini maiustusi.

Kui teha lühikokkuvõtte Balti Teaduste Konverentsist, siis võiks seda lugeda võrdluseks vanaaastaga. Täna õnnestumise. Põrgimine rahvusvahelise ja akadeemilise taseme ja lugupidamise suunas näib õnnestuvat. Ning ega eesmärki võib lugeda saavutamatuks tulevasele konverentsil Toronto, mil seal rüütsi seaduste ja teepoliitilisele, vaid samal ajal eakaltvõrd.

EPL kauaaegne kaastööline, nimimärk ILMAR, alias Ilmar Väinu, ehk nüüd, alles naasnud Saksaamaal, Võrnländis, kuuldakse ühe lööstuse juhtkonnast. Kõneleval vestleb ta Kabi Laretei TV esimehele järelekaajadest pühadevahel.

kausata sedasama meetodit, mida Kabi Laretei varem on kasutanud: diplomatiitist enjades. Üraelevatist. Viimastele küsimustele oli loomulikult kõige lihtsam vastata, niimeet ja mingit vahet ei või komstateerida, et tunnen enast eriti hästi just Võrnländis, kus maastikud on nii erinevad, nii võrnländi kui võrnländlastel on taredad, lõbusad ja avameelsed inimesed, mis jälle ühtlasi mu enda rahvaga, et niimeetavate rootsi kuninglik kadusid ei esineks. Kabi Laretei, kelle "Rootsi olevat kaasaõnnelise puure. Mo küllalt rahvuseid pärast seda seletust õige määralgalt. Aga omelt: kas esineb sinu vnuu?

Tõn ette suhtumise soomlastes, mis ju peab sõbraliku. Arvasin, et ega meist keegi soovi naabrite meeldi. Ning taolaste ja ungarlaste temperament on igale taustaloomulisele rootslasele lausa kummaliselt pühneks. Niimeetavate rahvaste vastu peame ju ühiselt tunnistama, et vaeu on olemas.

Ka küllalised nõustused sellega. Kuid nad ei suutnud ikkagi aru saada, et midagi toelisi võib ütelda Kabi Laretei, kelle "Rootsi olevat suureks teinud". Ja üldse arvat, rootslaste suhtumise Baltikumist pärinevatesse põgenikeks olevat väga heatahtlik, isegi soojalt sõbralik: Muigi ole küllaltvõrd tead, sest kurg ja dehelt vana-aasta 60 pida oleks olnud suur rumalus.

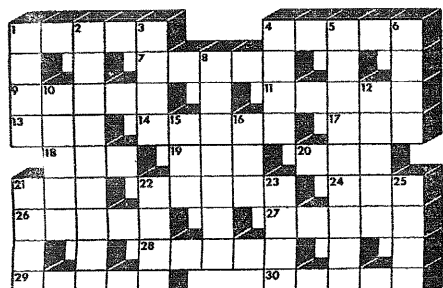
● Võrnländlastel pole ju olnud eriti suuri kokkupuutusi is "astega, paegeli vastavõttud nad meil lütlasi ja leedulasi ka enamvähem hästi rahvast. Nii toodi näiteks "ast" kunstnikku Sinkat, kes teeb-kiik on lärtane Märgiti, et just see aasta lõpuks ilmus Karlstadis teine puulõigete mapp tuntu kitaristuse suurele abile, et kogu ümbruskond tahab sinka mappi, et teda kogu kunstipühaduses abistada. Kuid keegi ei tahtnud meenutada, et Sinka "õit" paarkümne aastat meist "õit" isena ning elis primitiivsetes oludes sügaval metsas ühe järve kaldal. Kas ta meile füüsiliselt isegi arvata, et ta on kunstiloomingut. Nüüd võib ta teepoolest elada ainult oma loominguist, kuid tinnu ikkagi omandada ruudule tahtele ja järjekindlusele. Siinupidamised pole teda kunagi hõlmatud.

See mõtteviis Sinka suhtes näitas vahet kõige paremini, kui valetati müstikist ka Kabi Laretei juures: "sini" rootsi ajakirjades. Keegi neist küllalaste ei teinud ketsaketi kogu juhtumajast. Ningelise juhtumajast juur arusa püüsi mõttemaailma just sellest osast, mis puudutas tema kodumaal vägivõltselid anastamist: sunniviisilist võõrreid silmudamata ja kolmuseid teid just inimsõdamate kütumiseks tõi.

Ja kui ma nüel aastal jätlastas mõda laulmist meenatud, roimad mõda müekinduni ja vaatasin "arvade" lumiste lagendikele, siis kogesin taas, et maadilist kodumaa ei loovale teist kodumaa, mil püüdis lapsepõlvist meelde jäänud ilmme.

ILMAR

EPL ristsõna nr. 43

Paremale: 1 pimesi, umbroospi 4-kombes 7 lihtsiti 9 seda on Aru-mängu jaurde vaja 21 kate 13 fo-to tehniline oskussõna 14 omama 17 mehe nimi 18 röövlaku 19 Amee-ri-laste hüüdnimi välismaal 20 Hiia-naiste peakate 21 Abessinia tiitelt 22 palindrom 24 mõistus 26 sammun 27 vana 28 oskussõna mesinduses 29 test 30 vidi hauda.

Alla: 1 ja 2 soov astavastahet 3-pink 4 metall 5 tehakse tiinaga va-na-nasta õhtul 6 kelt 8 assistent 10 teravate kantidega purkivim 12 piis-kopimatus 13 vajalik õhtutule 16 mi-ni (trost) ka 21 väga vana inimene 22 soovikate pühikus 23 kohaiki ko-guhoid muistes Kreekas 25 teatud roomaja (on küüne).

Lahendus 42:

Paremale: 1-A 1-C eeskava 2-A õhtu 3-E troop 3-A kinkipokali 4-A Stein 4-P inkus 5-A na, 5-C NS 5-E

Ära hõiska enne õhtut!

Kui ma alles väga noor ajakirja-nik olin, kütsin toimetaja mind kord kell kuus hommikul enda juurde.

"Teie viimane reportaaž oli hea," lausutas ta, "Pine kana leiab vahel ka mõne tere". Seda ütles ta sepele, et ma rind pärast ta esimest sööki oli tundunud paisunud, ja liias siis juurde: "Ma hoiatan teid, noor sõber: uhkus ajab upakile." Aga siis hakkas tal nähtavasti pilinik ja ja järele kiiremas tempos: "Eile ajasin ma ühe, noh — omapärisse inimese, aga juttu, aga ei viitsi fee sellest kirjutada. Minge teie tema juurde ja tehke üks intervjuu. Ta nimi on Mihkel Sõnakirp, ta elab Viinuri teel number 8 ja on ainult varahommik, kui kättesandav. Ja pidage meeles: raha paneb rattad käima. Mo üle-mad, noor kokkus ja pomesis siis midagi, mis kõlas nagu: "Kõige hal- kas, peaga viakale!"

"Eh,," ohtasini mina. "Kas ma ei saaks veidi kõrgemat reastust?" "Suur tükk aja suu lõhki," vastas sheff ja kokkus seajäre millepärast jälle. Siis seletas ta poleemisti vastumeelsele: "Kui ma ütlesin, et raha paneb rattad käima, arvasin sellega, et sõitke trimmiga."

Hakkasin ukse poole liikuma, aga ma ei suutnud siiski oma uudishimu taltsutada ja pärisin: "Vahendage, härra toimetaja, mis on teile kõige bakumud?"

"Üks napp võli, rohkem küsida, kui seise — Andestage, palun... Ja min- ge omel kordi!"

"Ehen ja katsun midagi huvit- kasti kassa tuua."

Asin n teele ja olin umbes kolm- veerand tundi hiljem Viinuri teel nr. 8. Üks karusarmisärgest vanamees küsis tundmatu supelkõrre allava- ra ees. Terehain viisakasti ja pär- sin: "Kas ma lohin hüüda..."

"Kü! ja suu peale ei lööda," kät- kekas Sõnakirp mu lause.

"Austatud härra, kas..."

"Häli pead sueta, kulupend kum- m..."

"Ma tuln oma 136 üsannakes..."

di 5-G AK 6-A India 6-F aken 7-A line 7-D NL 7-F Kir 7-H see 8-H Hia Jüüel 9-A ü 9-C Jeeusse 10-A 1300 10-B ur 10-G stis 11-A jõulustat 12-A aulst 12-E ustav 13-A üü 13-D USA 13-G ere 14-A hapa 14-F see 14-H ar 15-A truuil 15-F roofi 16-A Üü 16-D remout 17-A Kiuim 17-E me 17-G üe 18-A el 18-C hem 18-F huml 19-A (ainult ühenduses A-1 alla) Huid me- le.

Alla A-1 mikis mil hilja õhtukel- lad meele... (vasta ka 19-A pare- male) B-1 Anika 6-G aen D-1 Ekti B-1 Stendal 1-E Kir 6-A An H-1 voki 1-1 anika 6-C nende 6-F pila 6-G ANA D-5 sinder 18-E keei 1-5 AN B-6 n 6-G kruusatep 7-F kösu 1-7 seest B-8 äi C-8 1-E 8-E Jersutem 8-G jõupitupa H-8 staar B-11 öü D-11 Laur F-11 tsaar 1-12 veri B-12 le H-11 Anni D-urn G-15 oos B-16 küli F-16 male 1-16 teie C-17 üho D-18 el G-18 uti H-18 mil.

"Mägavale kassile ei jookse kiir- sultu, aga kassa veeravale kelle snamalt."

"Ma olen algaja ajakirjanik ja..." "Mida Juku ei öpi, seda Juhan ei tea."

Nüüd oli mul selet, millesse ja kellelt oli toimetaja nakatunud. Nae- ravatüü! Jättkasin: "Vahendage, et ma teid nii vana tülitlan."

"Väga tööle, hilja voodi, nõnda rik- kus, uppa töökü."

"Väga rikas see teia tuba just vii- ja..." hakkasin tigeidaks mino- ma.

"Parem varblane pens kui tuvi ka- lust," lausutas tükberjag rahulikult. "Kas see ongi teie maja?" küsisin hämmaltult.

"Oma tuba, oma tuba..." "Kas ma tohin teie krunti veidi lähenemal vaadata?"

"Oma silm on kuningas," tähend- das Sõnakirp ja taganes mõne san- mu võrra. Järgnevalt talle, astusin pehnikult lautukile, libisesin ja kukkusin. Ära kartke, lausa va- namees," määslamajast ei lööda."

"Õnustun palgi nii ruttu kui saia. "Ega teie häiget saanud?" naeris ju- ta kaaslasele.

"Sain küll," vastasini mina, "aga kes kannatab, see kaasa elab, ja kes viimaseks näeb, see naarab kõige paremini. Millest süda siis, sellest talub suu."

Sõnakirp oli mõnd aega keeletu. Siis küsis ta rahutult: "Kas teie jät- site peate minuga juttu ajama? Homme on ka üks päev."

"Ei!" juubeldasin mina. "Kos- püütud, kos püüdi! Kes teisele au- ku keevab, kukub fee sisse! Siis sil- ma, hammas hamba vastu! Kõrre- maks on maigus! Kas kõlde alati ni ringi — hilp ees, tallokes tap? Ka nieta, teev kirves lelab plati lüvi."

"Noorust ei ole vooorst," kirjutas vanamees hambaid ja kiskus alla ühe teiba vööla. Siis ta hüüdis: "Tä- na ei toimetusi ära viska home- vana!" ja hakkas mind noorpe de- ma. Püi tuleb püha iu järele, aga kes

Kolga "huikraavi" oli hipi juba mõondunud sajandil...

Vanema põlve eestlased, kes on pärit põhja Eestist, meenutades meie orja aega ja hilisemat elu paraneiti al, teadeti rikkida mitmeid lugusid "huikraavi" (huikraavi). Paljudele on ehk üllatavaks, et see Kolga kravi, täieliku nimega Eric Stanislaus Magnus Andersson Harry Steenbock, oli oma poolt inglase, sündinud Inglismaal, käinud Oxfordis ülikoolis ja or ka siia surm.

Valgust "huikraavi" loole he- lade hiljuti temast ilmunud raamat "Stenbock, Yeats and the Nineties". Raamatu autor John Adair, üks ing- lise ülikooli lektor, Uriides W. B. Yeats'i elulugu kohitus mitmel kor- ral Stenbocki nime. Kui ta Helsingi telefoni raamatust leidis kaks Sten- bocki nimelisi isikut, otsustas ta asu- da kravi Stenbocki jälitamisele. Tal õnnestus leida ka inimesi, mis eest- laad küt sakaste, kes kravi h- le- midel sugulast oli isikult lohe- nud. Küid autori kate külastada Kolga mõisa aastal 1961 nurjus. Tal- linnust teda kaugemale ei lastud.

Balti Stenbocki on Rootsi päritolu. Kolga mõis, mille nime olin pärimus ühe abielu kaudu kuni- seld ja le Gardie perekonnalt, kuulus enne 1692 aastast alates.

Eric Steenbocki isa oli Vene õh- vits, kellele tema isia Magnus oli andnud Kolga mõisa kasutamiseks. Ühel Itaalia reinal Eric Friedrich Diederich Magnus Steenbock viis väga õnnelik el olnud, kusa poeg Eric astis end koduskoos Thirsteina Hall's, Cheltenhamis, aastal 1860. Kuna poisil lasi suri juba järgneval aastal jü ta vardi ja vardi ka väe- rassia, kasvatades, las sugulaste peale käimisel saadeti poiss siiski kooli Saksaamaale Wiesbaden. Ülikooli ees- tas astus ta Oxfordi, mõeldes Balliol Koolile. Seal olin avelandis ta oma esimese lühikeseks.

Aastal 1885 suri vana Magnus ning vasti oodati noore pärija kohale sa- buseid.

Nagu teada, oli Kolga mõisa hoo- ne üks üheksa, korinast ja kuni- kaunistatud portaaliga kolme korre- selise ehitus. Seal leidis raamat- kogu, tollane saal, siine saal mar- morist kaminaga ja eesvanemate saal, mille seinad olid kaetud seivonem- te portreodega. Ei olnud puudunud ka vaim, kes igal vana aasta õhtul õrna kellaude helina saatel valge da- mia naine eluduglen tudst tuppis.

S. abiockidele kuulus Eestis tolla- aastal jü 9000 ha maad hõlmates neli mõis- Tisrile oli neil veel suvila suurepär- rase vanaega merele, kus seise ilma- ga mõnikord olnud näha õunide lü- lahe ka Soome randa. Kolga mõisas elid juba mitmed Eric arvukatest sugulastest ja kadidud oli teada- saumaine üksik kohale tulnud le- palju. naabruses elnevad sugulased ja tulvad.

Nende üllatus oli kindlasti suur, kui 28.10.1885 saabusid Saas- siu jaama vastu suunduvat saami, vaipade ja karusnahade vahelt ei astunud välja tüüpiline inglise lord vaid hoopis, nagu meie teda praegu nimetaksime, "hippy". Pu- nagaine noormees, kelle kättesa- mised algid, rohelises pitsakus ja oranži sidetäht kraetis sigras.

Eric siustas kohe oma isikultuks tarvitamiseks mõisa ülemise korruse sõnades sinna elama oma teiniga. Üks talu oli kinnitud temale ka maetu- lisid.

Mõbe aasta pärast on ta London- sis tagasi hookeerides ja lõbustades oma senist elukskonda. Kolga mõisa Auley Beardsley nappelap- peid toimetustest teavitust. Tema tulvaid on Herbert Hyne, Lionel Johnson, Ernest Rhys, Robert Ross (Oscar Wilde'i sõber), Solomon, Mauchester (hiljem M. Berens- soni nime).

Ericu kooli Sloane Terrace'is oli samuti kummaline. Trepiakõrs papagi- da teised puurilinnud. Sinajal- gode seas seal lüheduses sulises guukhoer, ühes allikaga püles pu- rane lamp pidevalt õhki ja Budd- ha kujude vahel. Shik oli kinnita- vus mitmesugustest hommikumaistest parfümidest. Öhtuõhugi algil istus ratsina, Ericu suri lennukil kirk- kon, kogu aru teema küla mähkust ukastades. Oscar Wilde olnud ka kord Kolga linnal Kravi Stenbocki kord K.S.U. W.B. Yeats olnud samuti kord kutsunud Balli kravi Stenbocki juurde väga kummalisele öhtuõhugi- le.

WOLDEMAR SIETUS

teed toolid ja muu pehmet kushetti. Põrandal karusnahad, seinel Vallat- sene, Brone-Jones ja Rossetti maalid. Val- gust andis pumane lamp. Kilpkonnad ja madu roomasid vahalt ringi. Seal oli ka terrarium kirknõnude, si- aiskide ja salamandritega. Kõigi nende vahel keekis ringi ahi Trose- ha. Eric magamisruumi oli paubul- nuu siine, kamina kohale oli piis- tatud altar mida ehitlised orien- dialid, paatidina tavaliselt, lambe- lad, rooskarnised, väike tulute põies pidevalt, miin vaskurnis levisit us- mastavat lõhna. Põrand oli kaetud patsude türgi vaipadega. Voodi ko- hale oli joonistatud penlargam kur- sus. Vainuude eespool kirjamaist Eric ise tarvitas sageli tugevat hom- mikumait lõhnaiil kandis kirevaid kimonosid ja eredates värvides kau- nistatud hommikumiseid tühvleid. Tema ajalekses saatjaks oli taksikoor Trixie, vabest ahi Troseha ja sageli oli tal ka pües mud.

Palju omast ajast veetis ta la- mades kusheti õpukuniumas, sa- maal ajal kui pereemest vantesid papagi oma õhtul, tüvid püsis ja ahi minel loolile. Kilpkonnad roomasid ringi ja hiired ajasid tõukiste jada mõida tuba. Üks tä- distest püüdis Ericu õpuniul sü- setamiseks võitruudat, kuid asjaltul.

Ericu õhtuõhugi kass ja na- saevõitmine sead kaks koos naari- panustet, otsustas teda koos oma ka- he tütreaga külastada. Kui aga le- hivaste juurestega noor kravi oma kü- lalil isina vastu võtta riidetatud oma sugulastele sade sead. Nede- ta kirjutas tüdriku, milledes ühe- on siinilid kiskijaks. Komponee- ris lauslusi ja lavastas nendega näidendeid, õpetas ingliskeelt ja moodustas "huikraavi Klubi". Jä- tuhneks see vieti meid vana v- melised kõige rumalamalt käituma.

Ühe sõnaga oli valmis inguugu- vempudeks. Nii nütelles lapsi kooli algil Tartus külastades olevat ta ära ostnud ühtel müüjalt tänaval kõik õhupallid, teinud võormeelid. Jä- tuhneks ta õhupallidega minem (tuur- läbi linna ja siis mindud Peetri ki- rikut torni küt lahti lastud kõik õhupallid, järele käljes ühe armas- tuskirji fundamante isikule.

Ehkki Eric kurgi kusa Kolgal ei elanud, suvits ta sellele aaga endasi jäit piisavalt määlestused. Ei ole täp- selt teada mikis ta nii ruttu lahkus. Osaat küll häla tervise tütti, mida ta katsus Peterburis ravida, kus tal- le sugugi ei meeldinud. Ericu k- kus oli kinnitud temale ka maetu- lisid.

Mõbe aasta pärast on ta London- sis tagasi hookeerides ja lõbustades oma senist elukskonda. Kolga mõisa Auley Beardsley nappelap- peid toimetustest teavitust. Tema tulvaid on Herbert Hyne, Lionel Johnson, Ernest Rhys, Robert Ross (Oscar Wilde'i sõber), Solomon, Mauchester (hiljem M. Berens- soni nime).

Ericu kooli Sloane Terrace'is oli samuti kummaline. Trepiakõrs papagi- da teised puurilinnud. Sinajal- gode seas seal lüheduses sulises guukhoer, ühes allikaga püles pu- rane lamp pidevalt õhki ja Budd- ha kujude vahel. Shik oli kinnita- vus mitmesugustest hommikumaistest parfümidest. Öhtuõhugi algil istus ratsina, Ericu suri lennukil kirk- kon, kogu aru teema küla mähkust ukastades. Oscar Wilde olnud ka kord Kolga linnal Kravi Stenbocki kord K.S.U. W.B. Yeats olnud samuti kord kutsunud Balli kravi Stenbocki juurde väga kummalisele öhtuõhugi- le.

Õopiumisüstiteltemas ja alkoholi- liiged tarvitamine löttu halveneb Eric- cu tervis pidevalt. 1893 avaldab ta veel ühe luuletuskogu ja 1894 lühij- tulvud, alles teadlik oma loomingu eeskäpuras. Viimastele ühe aastale- l vists ta palju — Prantsuse Riival- latria rannikult, üne. Siis olevat ta äga juba olnud halge mitte üksnes tülitsebit, vaid ka vaimset. Ta ole- vat reisinud saatjaga, koeraga ja elu- sarnasid püüga keda ta pidanud oma pojaks ja kutsunud "väikekse- krahviks".

Ega püeva pidu seda tema juurde toodama, ja kui ei toodud siis ta lasi järele pärida kuidas "väikekse krahvi" küsi küti. Ericu sugulased arvavad, et üks nurjatu petis, või võib olla üks jesuiit, pettis Ericult väga suu- rid summad raha "väikekse krahvi" koolitamis kulekudeks.

Krahvi Steenbocki suri aastal 1895 oma enese lollusepõllesse Eesti Wil- deane Hall's Brighton'i lähedal ja maeti Brighton'i katoliiku surrua- da, haaumarmor 31290. Enne mul- dasingimist olevat eemaldatud tema siia ja saadetud Eesti Kru- sile kirikusse. Ürni olevat loitud tiies mustast marmorist uksega ka- siis nalle või lõund kirkukõrgetaja- kies. Sugulaste lapset olevat küli- kade. Sugulaste lapset olevat küli- kade. Sugulaste lapset olevat küli- kade. Sugulaste lapset olevat küli- kade.

Pensionäride jõulud Gbg-s

Eesti Pensionäride Ühingu Götte- borgis korraldas oma liikmetele ja nende külalistele kauni ja meelde- jäilva jõuluhõltsõlmilise Eesti Ma- jase. Ühingu esimees Johan Hen- ning ütles avasõna, meenutades üllast, et ühingu tähtsust seoses jõulukõrgeteluga ka oma teist aastapäeva.

Sidamiku jõulukõrge pidas õp. Karl Kooli, korale kaastav klaveril organist G. Reimberg. Peopersoni- gis pr. Maila Kasart oma abilisega pakkus osavõtjale rikkaliku jõulu- lusa. Piievaohase kõne pidas hr. Ruut Paganl Alingslädd, loteriil oli rikkalik ja müüdi lühikesa aja jook- sul läbi.

Noortepäevade märgivoistlus

Tuleva aasta mai kuul toimu- vad Stockholmis Eesti noortepäe- vade võistluste peatõinud kutsus EPL korraldajad kaasa võtta ka noori oma võitma noortepäe- vade embleemi kavandi võistlusest.

Võistlusest võivad osa võtta kõik eesti noored kuni 25 eluaastani. Em- bleemi kasutamiseks noortepäevadei riimimärkiga ja -trükkidel. Embleom- na võistluse võitjale ja viimasele eestlasele. Võistluse ahihunnak on päise kahele isikule kõikidele noortepäe- vade üritustele. Võistluse zü- riina toimib noortepäevade peatoim- kod. Kavandi saadetaja kuul 31. detsembril 1970 aastaks! Eesti Noor- teüü Drottninghamn 53 11 00 Stock- holm.

● Sao Paulo lähedal Brasíliaas asu- vate Suzano linna ahieluis ins.Nelson Viikman Maria Rosa Dos Santos Trioga. Ins. Viikman on Sao Paulo endise eestl koguduse vanem. A. Viikman püie pruut on portugali päritoluja. A. Viikman repatrieeris aastate eest okup.Est- luses, kus ta a. 1968 suri. Ka ta poeg Nelson Viikman elas kuu- aastat koos kaga Eestis, kuid püie- ses vilja Brasiilia kokaaniku.

Leinateateid

Klubi asutajaliiget ja
mitmekordset esimeest

Evald Arand'i

mülestab sügavas leinas

UPPSALA ESTI KLUBI

Sügavas hõrdumuses ja vaikes
leinas avaldame proua Marta

Warmale, tema abikaasa

Ministerpresident

Aleksander
Warma

surma puhul kaastunnet

LINDA ja ALEKSANDER
WARMA

IDA ja HENDRIK WARMA

NIINA ja JOHANNES
LEPKSAAR

JAKOB ALJAS

LINDA ja KALLE-VILJO
ALJAS

LINDA ja HARRI VELBRI

ÖIE ja GERHARD PEET

HELVII ja KAAREL AIDLA

MEETA ja EVALD HARJULA

HELENE ja MARTIN KOSTNER

VIKTOR KRULL

EEDLA ja KAAREL KOTKAS

MAIE ja EVALD SOOMAGI

EDITH ja PEET AINSAAR

JOHANNES UGUR

MELITA LOHK-KARBER

abikaasaga

RAHEI ja EMIL ODRAKS

ELMIRE ja EDUARD KÄGI

NOORE ja AADO PARLO

ANETTE ja VOLDEMAR MILVE

JAAN SUTT

LIDJIA ja ARTHUR WARROL

HELENE ja ALBERT

SIKKAR

MARTA ja ERNEST KELL

ALEKSANDER RANDLA

OSKAR MURD

AADA ja JOHANNES

HELBURG

JOHANNES SOMMER

A. Varma matused

Min. A. Varma matusteliste
toimub laupäeval, 16. det. Jakobi
kirikus kell 12.00. Matusteliste
on kaastevad peapiiskop J. O.
Lauri, õpetaja J. Veem ja ülem-
preester M. Juhkum.

Lahkunu soovil ei toimu järelhüü-

Meie ainsus ja kõik

Kaugsõidukapten

Arnold Mitt

* 14. 8. 1906 Tallinnas

† 22. 12. 1970 Rouenis

lahkus meist otsest surma

lõbi.

Sügavas leinas ja abastuses

ALLY

REGINA

Meie südameis elad Sa edasi!

Matusteliste toimub laupäeval,
16. jaan. kl. 13.30 Sõlletuuna
kirikus surnualal Siilihetens
kabelis

Armast

Evald Arand'i

† 2. 1. 1971

leinavad

perekonnad:
AULE ja LÜÖS

Armast sõpra

Evald Arand'i

mülestavad leina.

LEHTE ILME

JAKOB KAIN

perekonnaga

MARTA KESKOLA

VOLDEMAR KROPPELMAN

perekonnaga

ALFRED KÄARK

abikaasaga

JAAN LEPIK

abikaasaga

ARNOLD LUHT

MIKKEL MAITSOO

GUSTAV PUU

abikaasaga

JOH. SAKS

abikaasaga

deid. Lahkunu erilisi soovide on ar-
vestatud ka muusikalisele kaastu-
misel. Lahkunu soovil on palutud
toma mülestust austada lilled ja pär-
gude asemel toetusega Eesti Abile
pöörata 25.80.72.

Mülestuskõsiviitamine toimub ko-
he pärast matusteliste kirikus al-
gusega kell 13.30 Margareta peoru-
umides, Ad. Fredr. Kyrkogatan 10.

Eesti Rahvusõnukogule ja samuti
pr. M. Warmale on saadunud arvuk-
alt telegrammilisi ja kirjalikke
kaastundeavaldusi ja kirjutisi seoses

Al. Varma lahkumisega. Toome
neist mõningaid väljavoiteid:
Saudik August Torm: London:

"... Oleme kohanud ühe veendu-
nud vürtsile Vaba Eesti eest. Vöö-
sime ühtlasi, et ta suri keset võitlust.
Langemine leinas pea tema maise
põrnu ees. Tõuside aga ühtlasi, et
võitlus Eesti vabaduse eest kestab
edasi..."

Peakonsul Ernst Jaakson, New
York: "Aleksander Varma elu oli ju-
dud kohustundest. Eesti riigi
rahva vastu. Tema pikajaline diplo-
maatiline teenistus kui ka tegevus
üldrahvuslikul poolt rasketes oludes
oli kantud tema õigustest tööpiis-
tusest, mida tema kaastöölejad
respektisid. Eestiakad on kuu-
tanud ühe viimatu tõemehe ja tõ-
sise isamaalase."

Rahvusliku Välisviituse Nõukogu
esimees Ilmar Helonen, Turust: "Te-
legraafid: "Palume vartu võtta
meie siiras kaastundeavaldus ERN
esimehe minister Aleksander Varma
lahkumise puhul, kes oli silmapaiste-
v eesti riigimees ja diplomaat."

Vaba Eesti Konföderatsiooni Len-
hard Vahter, New York: "... Al.
Varma surmaga kaotas mitte ainult
Rahvusõnukogu, vaid kogu eesti rah-
vus ühe oma inimestuima eestvõit-
leja meie rahva õiguste ja vabaduse
eest. Tema helge mülestus jägumite-
le alaliskes eeskujus tema kaiken-
nu töö edasikandmiseks."

Aline Aule 90

Kolmapäeval, 13. jaanuaril tähis-
tab Stockholmis 90-aastast süm-
pseva proua Aline Aule, n-na
Jehnic, 1971 aastal surnud tuntud
eesti pangandustegelase Eduard
Aule lesk.

Juubilar sündis a1881 Liivimaal,
omandas hõrduse Riias, kus ta kõi-
tas seal Politshuunimise õppivat Edu-
ard Aulel. Nad abiellusid a1905 ja
asusid Tartu, kus Aline Aule varsti
ära õppis eesti keele ja energiliselt
osa hakkas võtma eesti seltskonna-
ja ühiskondlikult tegevusest. Ta oli
Tartu lastealade juhataja, kus Ernst
Enno talle lastealadejuhatajateks
tõlkis ja sitas kaasa Vanemuise ja
Pauluse kiriku ehituskatsoonidele
koos oma mehega. Perekond asus a.
1918 Tallinnas, kus Eduard Aule töö-
tas aul Eesti Panga direktorina, üh-
liksest aega tootuminiinstrina, siis
Põhijärgnaga, Kreditpangaga ja lõpuks
Omaühisuse Mootori direktorina. Pr.
Aline Aule huvitus noortetöödest ja
valiti Kristliku Noorte Nõukogu üh-
guse esinaiseks, millele kohale teda
valiti korduvalt tagasi kuni iseesi-
vuse lõppemiseni. Rasked ajad vii-
sid perekonna Saksamaale, kus au-
ti alguses Gottardi DIP-lagris, mis
hiljem muudeti vanadekohaks. Selle
eesti rubrugrupi juhatajaks valiti
Aline Aule. 1967 astus ta ümber laste
juurde Rootsi, elades siin oma tütre
Ruthi juures. Juubilar on üles kas-
vatud viis last, pojad Ingar (Root-
sis), Erik (New York), tütar Ruth
ja poeg Olaf (Rootsis) ning noorim
poeg Olfred (Saksamaal).

Juubilar on kõrgelge vanusele vaa-
matama heas viinases ja füüsilises
vormis ning sooritat veel jäa püev
oma jautuõike ning võitab oma
seltskondlikult äritistust. Teda õnnit-
levad arvukad sõbrad ja tuttavad
suured tähtpäeval.

Lakevoodi keskkooli viimase
klassi õpilane Kalle Kuru mäma-
ri New Jersey osariigi kubermee-
ri poolt eestlase delegatsioonina New-
hingtoni Valge Majas toimunud
noortekonverentsile. Kalle Kuru on
noorepublikanide klubi esimees.

Kuidas suri Jeesus?
Eksperti uus teooria

JERUSALEM — Israeli anatoomiaekspert dr. Haas arvab end ole-
vat selgusele jõudnud, kuidas Jeesus ristile löödi. Tema uurimuste
haseft oli Jeezuse asend poolt-tu-
kusest ja teotus väljatõu-
listele. Käed olid laiali sirutatud ning kinnitatud põikpü-
vatega, mis läbisid käerandmed. Jalad olid paenutatud kõvale ning ti-
heldi kokkurestitud üheainsa naelaga, mis oli löödud läbi nimmela-
kanatu.

On juba varem teatud, et tradit-
siooniline kujutus ristilöömisest,
kunjures naelad löövad käsi ja
jalgu, on ebarealistlik juba antoo-
miasil põhjusil. Otsesed löendid
pole aga leitud enne kui paari aasta
eest, mil dr. Haas leidis ühest juutide
matusepaigast ühe ristilöödu luuke-
re.

Tegemist on umbes 24–28 aastase
mehega, kes oli 1,70 m pikk ja kes
hukati ristilöömise läbi umbes ajava-

hemikul 1-70 a. pärast Kristuse sün-
di. Hukatu oli mureuses ühes näist
mitmes tuhandest, keda Rooma väi-
mud laskis Palestinas hukata just
ristilöömisega.

Kokkuküüdetud jalgaide lõhem
uurimine näitab, et jalad olid pa-
enutatud küljele kõrvuti — mitte asen-
datud risti ja et umbes 35 cm nika-
kune nael oli löödud süles küljele,
läbi mõlema kann. Väljasirutatud
käed olid kinnitatud naeladele, mis
läbisid käerandmed.

Dr. Haas märgib edasi, et pärast
õhvi surma olid tihukad ja palad
ampeeritud, kuid mitte enne kui
oli tehtud korvavaid katseid naela
välja tõmmata. Israeli ekspert too-
mab tähele, et tema poolt leitud
ja uuritud luude ei saa olla Jee-
suse oma. Kõigepealt on leitud liiga
noor ja peale selle leiti ta enim kui
poolteise kilomeetri kauguselt Kolga-
rast või üldse kohastest, kus arvati-
olevat olevat toimunud Jeesuse rist-
löömine.

Ja lõpuks märgivad ka evangelistid,
et just Kristuse jalgu ei löödud
kätti — millele muudigi lisandub as-
jolu, et ta hiljem tõusis üles ja
hiljalt üles jäis teavasse. Nagu
seda eldaies Uues Testamendis

E. Kiiman
60-aastane

13. jaanuaril pühitseb Stockholm-
is oma 60. sünnipäeva Solna
gümnaasiumi matemaatikapeetaja,
adjuunkt Eugen Kiiman.

E. Kiiman sündis a. 1911 Pärnu-
maal Hallinga vallas. Alg- ja kes-
kooli hariduse omandas ta Tartu
Realgümnaasiumis, millele jätkas
õpinguid Tartu ülikoolis matemaati-
ka-tööstusteaduskonnas. Lõpetas a.
1934 cum laude.

A. 1935–1944 oli ta matemaatika ja
füüsika õpetajaks Viljandi Maagim-
naasiumis ja Eesti Noorsoo Kasva-
tuse Selsi Tütarlaste gümnaasiumis
ning Tartu linnakoolivälises juha-
taja. September 1944 põgenes ta
Rootsi, kus töötas pikemat aega ma-
temaatikuna Söderlantsi Scania-
vabrikates ja konstruktsioonikon-
naks. A. 1968 astus ta elama Stockhol-
mi ja on Solna gümnaasiumi mää-
ruseks adjuunktiks.

Eugen Kiimanit tuleb hinnata kui
vaikset ja põhjalikku töö- ja te-
gude inimest, mil kutses kui ka selts-
kondlikus töös. Oma sõbraliku, tasa-
kaaluga iseloomuga on ta suutnud
võtta oma kolleegide ja sõprade po-
lehoiu. Tema endised õpilased Eesti
gümnaasiumist üle laia maailma,
sõbrad ja kolleegid soovivad talle
indu ja jõudu ka edaspidiseks.

K. SOMERMAA

Kirikute
toetus
kargureile

GENF — Kirikute Maailmapan-
kogu on pööranud oma liikmeski-
rikute poole, et nad annaksid ma-
janduslikku toetust ühendriikide
sõjaväelastele, kes on põgenenud
Kanadasse.

Jooksikute abistamiseks on kolme
aasta jooksul ette nähtud 210.000 dol-
arit — 70.000 dollarit aastas. Arves-
tatakse, et Kanadas viibib tuhandeid
ühendriikide sõjaväelaseid.
Maailmapanikogu liikmete hulka
kuulub ka eesti kirik, kel aga vae-
alt on mingit mõju ekskultuuri al-
gatustele.

Kohaliku elu

GÖTEBORG

ISS peakoosolek:

Tallinna Lipkonna Sõprade Seltsi
korraline aastakoosolek toimus
pühapäeval, 24. jaanuaril kell 11 Tal-
linna Lipkonna ruumides Hõkogatena
nr. 10, 416.66 Göteborg. Päävakorras:
1) Koosoleku rakendamine. 2)
Arutamine ja juhatamine kaastöö-
võttes. 3) Tegevuskava. 4) Elar-
ve. 5) Valimised põhikirja alusel. 6)
Kohal algatatud küsimused. 7) Läbi-
rääkimised.

Kui määratud ajaks ei ole tulnud
kõiki põhikirja ette nähtud ar-
vulikke, peetakse pool tundi hiljem
sama päevakorraga koosolekut, mille
line on etastuseviimeline vaatama-
la kokkutanud liikmete arvule.

Juhatus

GÖTEBORG

Näiteringi koosolek:

Göteborgi ISS Näiteringi korraline
aastakoosolek peetakse laupäeval
16. jaanuaril algusega kl. 17 Eesti
Majja. Päävakorras koosoleku raken-
damine, aruanded, elarve ja tege-
vuskava, valimised, läbirääkimised.
Koosolekule järgneb ühine koos-
olek, millele järgneb kaastöö-
võttes. Kui määratud ajaks ei ole
tulnud kõiki põhikirja ette nähtud
arvulikke, peetakse pool tundi hiljem
sama päevakorraga koosolekut, mille
line on etastuseviimeline vaatama-
la kokkutanud liikmete arvule.

Juhatus

GÖTEBORG

Hüdlaste, saarlaste ja
Eestlaste pidu

Kaunoodatud ühine pidu toimub
laupäeval, 23. jaan. kell 19. Ma-
hädade teatrid arvestat peoruumides
16. jaanuaril algusega kl. 17 Eesti
Majja. Päävakorras koosoleku raken-
damine, aruanded, elarve ja tege-
vuskava, valimised, läbirääkimised.
Koosolekule järgneb ühine koos-
olek, millele järgneb kaastöö-
võttes. Kui määratud ajaks ei ole
tulnud kõiki põhikirja ette nähtud
arvulikke, peetakse pool tundi hiljem
sama päevakorraga koosolekut, mille
line on etastuseviimeline vaatama-
la kokkutanud liikmete arvule.

Juhatus

GÖTEBORG

Stoekholm

Alma Vanatua mäus arvatakse Eesti
Majas Stockholmis pühapäeval 17.
jaan. kl. 17 ja kestab kuni 30. jaan.
Mäus on valla pandud alv-
ruse, kus loodusest inspireeritud
kunstiteoste motiivide ja peamiselt
lunast.

Oslo-liini uus järglus

Eesti Rahvusnõukogu pressil-
letärist selgub, et Tõnis Kint,
nagu varem EPL on tetanud, astus
ametisse Oslo eltsilivalitsuse presi-
dendi asetäitjana kui senine pea-
ministri ülesannete täitja seoses
senise presidendi asetäitja Aleksander
Varma surmaga.

Mürgitakse ühtlasi, et Tõnis Kint
on alatanud poliitiliste riimade-
ga ja poliitiliste ringkondadega li-
biriakimisi uue peaministri kandi-
didaadi selgitamiseks. Kadunud
Aleksander Varma tegi taile juba
mitu aega enne surma ülesandeks
eltsilivalitsuse ümbermoodustami-
naks, milleks T. Kint m.h. libiriä-
kimisi pidas oma USA reisi, kui-
gi kuulavasti suuremate tagajär-
gedega.

Oslo valitsuses tekkis mõni aeg
tagasi kriis EDU-orakonna esinä-
jate lahkumise, kes et ole seni-
ma oma seisu kohta muutnud. EDU
on EPL kuulmisel astunud A. Var-
ma surma järele seisu kohale, et
Eesti Rahvusnõukogu vakantsel
esimehe kohta kuni järgmise üld-
koguni ei täideta ning ühevõrd-
sest täidavad esimehe kohuseid se-
nised abiesimehed Tõnis Kint, Jo-
hannes Mikkelson ja Aksel Mark.
On tõenäoline, et Eesti esitab
esimehe kohale kandidaadi, kelle esi-
mehe Aksel Marki, kes varem oli
üks Oslo-valitsuse liikmeid. Ju-
hul, kui valitakse esimese väljas-
poolt Oslo valitsust, tähendaks see
senise traditsiooni muutmist ja elts-
silivalitsuse positsiooni määre-
mist ERN-ile.

Ürituste kalender

Eesti Kultuuri Koonduks re-
gistreeritud üritused:

Pühapäev, 17. jaan. kl 17: Alma
Vanotso kunstinäitus avamine
Eesti Majas.

Pühapäev, 23. jaan: Rootsi Eestlas-
te Seisnuse uue Seisnukogu
avakonsolekl kl. 13.30, Tekniska
Näinndhuset'i ruumides, Flem-
ingatan 4, Stockholm.

Pühapäev, 23. jaan. kl 14 Stockholm
Eesti Meeskori kontsert
Konsertidamaja suures saalis.

Pühapäev, 7. veebr: kl. 14.30 EKKK
astapäeva ühistamine Operater-
rassen'i pidusallas, Karl XII's
Teatri.

Laupev, 12. febr. kl. 15. Oberam-
mergau. Kannatusmäinud EKKK
ja EKKK Stockholm kavatsevad
ühisel korraldusel Aarne Viisi-
ma esitajate valguspiduühtlaga Ja-
kobi kiriku kohades ruumides.

Pühapäev, 21. veebr: kl. 13. Eesti
Värsipäev 13 aastapäeva ühtl-
Konsertidamaja suures saalis.

Pühapäev, 14. märts: kl 14.30, SST
kelhivietee Operaterassen'i
pidusallas, Karl XII's Teorg 3.

Laupev, 20. märts: kl 19 Eesti
Aristide Salti Rootsi - keevijä-
limine Svenska Läkarsällskapet'i
ruumides, Klara Östra Kyrkoga-
tan 10.

Pühapäev, 21. märts: Stockholm
Eesti Aigskooli kevadpidu. Skan-
tuli Gümnaasiumi ruumides, Bo-
hussatan 24-26.

Laupev, 27. ja pühapäev, 28. märts:
SST Eesti Teatri etendus Södra
Kordel, 16-30 apr: Rootsi Ku-
niglikku raamatukogu ruumides
näitus: Eesti Vaimulik kirjan-
duse alates a. 1533.

Laupev, 17. apr: Stockholmis Ees-
ti Naiskoori kontsert.

Nelipäev, 20. pühapäev, 23. mai:
Ühertoolistat Nourtepiavad
Stockholmis.

1972. aasta suurlend Kanadasse ülemaailmsetele Eesti Päevadele oli uueaasta esimese konverentsi teemaks eesti organisa-
tsioonide vahel Stockholmis Eesti Komitee ruumides. (EPL-foto Lepper).

VALVE

Algus lk. 1

Olles mõned palju teadlikumad, pa-
mine palju tähele, mida siia tuleb
ei määrganud.

Prki teed Tallinnast Leningraali
oli 360 km peale 12 kontrollpunkti,
igas kaks meest. Püst peast ar-
vutamisi ja need on 21 tüüpilist
meest, kes võiksid midagi kasuti-
kumat teha.

Pole siis ime, et mujal on tööjõu,
puudus. Iga kord, kui mõeldakse sel-
lesist kontrollpunktist, nägime käsi
sirutamas telefoni poole, et informaa-
tsiooni edasi anda.

MILITS VOTAB PASSID

Meie tagasiõit põlud vahetuhtu-
milita. Sillamiel mõeldes otsusta-
sime ühe sentimeetrase ülevõtte
tehn. kuma mõeldasin, et kui ka kord
seal töötas. Peamine teekirjuri, ku-
hu Sillamiel kausust paistis ja te-
gime oma pidid.

Selle lühikeste aja jooksul oli
meil siiski keegi näinud ja vae-
vats mõeld selselt teadlast, kuma
umbrs 30 kilomeetrit edasi Narvas.
meid peatas ja meie passid ära
võttis.

Alguses põlud meil almuigi, mida
oleme valesti teinud, kuma igaküls
melega vene keelt rääkides, aga pika-
peale siiski talpasime, kueldes kaht
sõna "kamera" ja "Sillamiel". Tüki
aja pärast tuli keegi, kes eesti keelt
rääkis ja ütles, et me olevat seadust
rikkinud teel peatumisega, ja meid
selle süüteo eest kohtu alla an-
takse. Ta väitis, et seal olevat olnud
silt, et peatumine keelatud.

Eelnevate päevade jooksul oli olu-
nud ühest kindel oma mõttes, et
hoidume N. äidust, teava vahaga ja
ni nagu planeetisime. Süütime ja
Austraalia passidega, ja on teada, et
"nemad" ei soovi mingi paha kuula-
sust, mis nende turismilisi haivaks.
Aga sel momendil, peen tunnisima,
kui talpasid, et niimoodi on neil väi-
malik seada teha, haarsid mind hirm.
Seda on juhtunud varemalt teistega:
vangistamine mingi tunnuse mäa-
ruse rikkinisuse eest, seega täiesti se-
aduslik põhjus maailma silmis. Kui-
das täpselt selselt olukorras välja
pääsime, ei tea, järgmise tunni jook-
sul täiesti rääkimise ja viimaks läts
meil minna. Selselt ajast peale val-
das meil ainult üks mõte: pääseda
siis koledast kohast välja.

LENINGRADIS

Peatusime 10 Leningradis "Russi-
ka" hotellis. Väljaspõlud oli ta
lalki imposante, aga seestpoolt
hoidusid olukorras ja muut. Üks näi-
ne tuli ja küüris vann harja ja see-
biga, nähtavasti pole neil mood-
sainad puhastusvahendeid.

Süüme vestis Moskva boreshi söö-
gisalits, mis tundus ja mis raud-
tee jaama siigistamisega oma käre-
lao ja hülgapanonega, mis kaja-

Lestakala ja inimelu

Algus lk. 1

Jäppes, kui Leedu annekteeriti N.
Laidu poolt 1940. a.

Ütski rahvas ei ole maksnud
kõrgemat hinda oma truuuse eest
rahvuslikele ja usuliste pärimus-
tele.

Natsid likvideerisid juudi rahvas-
tiku Leedus ja küündisid künneld
tuhanded leedulasi orjapagritse
Saksa okupatsiooni ajal. Pärast 1944
aastat venelased lõpetasid teie 166,
küündides künneld tuhanded leed-
dulasi Siberisse ja tuues nende ase-
mele vene koloniste. Ameerika
Ühendriigi ei ole kunagi tunnusta-
nud illegaalset Balti riikide annekteerimist
Vene poolt. Leedul, samuti
nagu Lätil ja Eestil, on Washingtonis
saatkonk. Selle chargé de affaires
on Joseph Kajekas, tähtsaku tun-
nastatud välisministreerumi poolt.

Kuid siiski Kajekast, kes on
USA silmsi Simase lähimaks riik-
likuks edasjaks, isegi ei infor-
meeritud selselt juhtumist, rääki-
mata viimase andmisest lihtsaja
pajaga rääkimiseks, enne kui ta
tagasi anti.

Ajaolu, et Nõukogude laev oli kut-
situd USA territooriumetesse li-
biriakimiste pidamiseks lestakala
plüüti üle Põhja-Ameerika ranniku,
näib mulle täiesti ebanormaalse. Sel-
lest hetkest peale, kui ta hippas
rannakaitseleava "Vigilant" deklie,
oli ta — või oleks pidanud ole-
ma — Ameerika lipu kaitses all.

Simas tegi selmeks, kuma ta ooke-
anile keelt, et ta oisid: poliitilist
asüüli. Ta palus ja palvetas — suu-
rem osa 3 miljonist leedulastest on
katoliiklased — et teda ei viadaks ta-
kuse Nõukogude laevale. Kui koigi
sellel ei olnud tagajärge, siis võttes
ta ruskatena oma vabaduse eest sel
ajal kui "Vigilant" meeskond pealt
vautas.

Kui venelased olid lõpuks alista-
nud oma saagi, hilis ja tagudes

tasid tüüli sammumasa viidat-
tasid...

Oriksiter määguse valjusti ja paar
tantsupärundal (mees iluskaatund
sõigivärkute ja naine koreetiga
kinni nõrutud, rasvavõtte üle vo-
lates) tantsiti tüüli.

Meis laev lahkus hilja järgmisel
õhtul. Lõpuks saabus see uksumatu
imeline heik, mil alustasime sõitu
Londoni poole. Mida me seljatasia
jätisime, näis nagu õudusfilmi lõpp.
Järgmisel päeval Helsingis rinda-
sime viimaseid üheksa, vahistime pä-
rini silmudega kauplusi siis ilu-
said asju, nägime ilusaid ja maite-
kalid ehtsusi, nägime inimesi tänaval,
kes olid vabad. Kas nad teadsid, kui
hinnaline nende vabadus oli? Kas
nad teadsid, kuidas oli eestlaste
olukord üle lahe?

juba kinniseetudki leedulase nima-
seks, siis ameerikalased hoidelie-
selt andid neile päästetundi, et
viia verist vang tagasi ilustusse.

Admiral Ellis ei ole võibolla süüdi
rohkeks kui ühe tülgustava ja oba-
sedusliku käsu edasimismises. Ta
oli ü'enduses nii Välisministreerui-
niga kui Kanadaikase peakorietiga,
kus ilmselt tehti otsus, et lestakala
on tähtsam kui inimelu. See on ot-
sus mis haieks hullemini kui näda-
lavunune lestakala. Rohkem kui 1
miljon ameeriklast on leeda päritu-
li. Nii nagu silenendajad teistest
lää-Buroopa lüestatud muadest, on
nad ole hoidnud anistust Ameerika
kostama rahvaskaasleste sidames
kudumal. Simas on aga kindlasti
nõud seadusse viidud mees, kui ta
lanab randus Sovetjaja Liiva kar-
tas. Tema ümberõpetamise protsess
on almuud. Julgeolekupoliitisel mehed
töötavad teada aegajalt. Kui laev
jäiub kodumadusse, siis antakse
Simas poliitilise poliit viadusse 12
sajandist sandik ei ole oluud ven-
naarmu venelaste ja leedulaste va-
he ja poliitilise poliit hakab taile
ta eaksmisi selgitama. Ta ei sõida
kunagi enam merele.

Sõit Siberisse on päiekorras
mehele, kes näitas kahtlast kaldu-
sust rändamiseks.

Simas on muudigi ainult üks in-
mene ja tema saatus pole vist midagi
võrreldes lestakaladega. Ja mis
sis ilks, kui me võimevõime Genri
kõikulepet põgenike kiasimuses, mis
leale USA oli alla kirjutatud? See
saab varsti unustatud. Aga nii ei ol-
ta see oia! SST Simas ise ei unusta
seda kunagi, lõpetab USA ajakirja-
nik.

Ed. Vilde inglastele

Tallans ilmuu "Sir ja vasa"
teitel edivad Edward Vilde "Ää-
küla piimamehe" ilmuinust oodata
inglise keeles. Okupatsioonil riik-
lik kirjastus edivad silmuinud töö-
kõlge vastava lepingu.

Omalt algatusel edivad romani ing-
lise keelde tõlkimud Melanre Ruuk,
kes on hariduse saanud Kanadas ja
töötub pragu Pedagogilise Instituudi
õpetajana. Melanre Ruuk olevat
koos emaga 3-aastasea läinud Ku-
nadasse. Jäetaks märkimata, kuidas
ta sealt tagasi tuli. Märgitakse, et
ta on kordavalt hiljem külas olu-
nud Kanadas. "Sir ja vasa" peab
vajalikuks tõlkida inglise keelde ka
Osakir Leedu "Kevade" ja Tammsa-
re "Tide ja õigus". Mõõduand au-
satal anti Tallinnas Vilja Endel Nurgi
"Estonian Literature", mis muudud
kirjelt läbi.

Filmitakse Dresdeni hävitamist

HOLLYWOOD (VES) — Ameer-
iklased on asunud viatama filmi
"Dresdeni rünnak", mida vanda-
takse Prahaus jaa vajal Tšehhis.

Filmi kujutab 1945. a. veebruarikuu
pommistamist Dresdenile ameeriklaste
poolt, kus hukatus ka hulgaliselt
eestlasi. Filmi, mis läheb maksma
6 milj. dollarit, finantseerib USA Uni-
versal Pictures. See on vanda-
takse ameeriklaste Kati Vonnoguti rannu-
tu järele. Vonnogut viibis ise sõja-
vangina ühürilinnaku ajal Dresdenis.

Odavad reisid

Algus lk. 1

auklit pole ka võimalik ilma eita-
vasta kassa võtta eaktra varustust,
nagu telgid, rahvariiandid, muusika-
instrumendid jne, mis vajalik. Eesti
Näidali ja laagri — kõike sead
samme kassa võtta tasuta me suurt
lennuulit. Ja mis vast kõige liht-
sam, kahemootorilise lennukit rek-
laamhoid on arvestatud siis kui kõiki
kohad 10 opatsi-ileeti on täidetud
lennukis, ja see on vähe usutav, et
mingi õnnejuhuse tüüp peaks olema
ja seiste kõige sellega arvestatund oma
aga kõige sellega arvestatund oma
"busilast".

Ja lõpuks et saa neld kahemootoril-
ise lennukite üürida teistel päeva-
del kui äärmusliku Rootsi teistpää-
vadel ja tagasilennule kolmapäeva-
del, mis on aga puhkuste suhtes vastu-
võetamatud. Teistel nädalapäevadel
evavad need lennukid aga turistide
liinilaste või Hispaniasele. Meie
ühisilid "Lend Läänude" ääreilid toid-
muvad aga reedeti ja laupäeviti ning
tagasilend Rootsi lau- ja pühapäeviti.

Kõigist ilmuinustist selgub, et
pole mingisugust põhjust üürida
kahemootorilise lennukite äest hind
ei tule odavam ja sellele hindade-
vad elabosavid äärlennu nädala-
päevad ja chamugavasa ja väsimus,
ja ertsi see on tähtis, sest peale
paarkümne tunniõue Rootsi Ameri-
kana piäva kuni on nli väljapa-
hatud, et saab naudida Nõu Yorgi
vannatamisaarsusi.

Seepärast lendame, Eesti õhusilla
"Lend Läänude" ruumides ainult
LATA lennu ühinguks Pan Ameri-
can, SAS, Air Canada neljamoortor-
ilistel Boeing 707 või Boeing 747 ja
DC-8 neljamoortorilistel suurt mugav-
tule reaktiivlennukitel, millised suu-
dal lennu ühinguks Pan Ameri-
can 8-9 tunniga ilma vahemaad-
unisteta, ütleb Richard Norvelli.